חסידות · ברסלב · ספרים של תלמידים

חיי נפש רבי גדליה קניג זצל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חיי נפש רבי גדליה קניג זצל

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חיי-נפש-רבי-גדליה-קניג-זצל/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

קונטרס

חיי נפש

לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם פנים מסבירות בדברים חיים וקיימים. נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים. לכל הכתוב בפרק ט' משער ג' בספר יראת ה' לחיים הנקרא נפש החיים להגאון החסיד האמתי מאור הגולה כקש"ת מרן הרב רבי חיים זצוקללה"ה זיע"א מוואלאז'ין אשר גדולים רבים וכן שלימים נתקשו בדבריו, להעמידם על האמת בדרכי נועם ונתיבות שלום, שמעו ותחי נפשכם.

ובדרך הליכתנו בהם יתבארו בטוב טעם ודעת עוד כמה מאמרי חז"ל וכן כמה מאמרים ועניינים נפלאים המובאים בספרי רבינו הקדוש הצדיק יסוד עולם נחל נבע מקור חכמה מוהר"ן זצוקללה"ה זיע"א מברסלב, המחיין את הנפש. גם עפ"י הקדמותיו הק' האמתיים יתבאר על נכונה נוסח הפיוט אזכרה אלהי'ם ואהמיה וכו', ויסיר מעליו כל תלונה, ויחזיר עטרת תפארתו כבראשונה, ועוד יתבארו כהנה וכהנה בדברים נכונים של טעם המשיבין את הנפש.

והוא מכתב שו"ת אחד מתוך ספר המכתבים והשו"ת שערי צדיק (עודנו בכת"י) אשר הכינותי בעניי וזכיתי בעזה"י להעלות על הכתב מה שהשבתי לשואלי דבר ה' אמת זו הלכה בתורה הכתובה והמסורה וביראת ה' טהורה משיבת נפש, ובו בחרתי להדפיסו ראשונה בהסכמת רבותינו גאוני וחסידי דורינו שליט"א יושבי על מדין בארצנו הקדושה, יברכם ה' בחיים ארוכים בחיים טובים ובבריאות הגוף והנפש.

הצעיר באלפי גדליהו אהרן בלא"א

החסיד מוהר"ר אלעזר מרדכי זצ"ל קעניג

תושב פה עיר הקודש ירושלים תובב"א.

הובא לדפוס ע"י החברים אנ"ש

חסידי ברסלב יצ"ו שבארץ ושבחו"ל

שנת תחי נפשי ותהללך לפ"ק

בס"ד

תודה וברכה

כאן מקום אתי להביע רגשי תודתי וברכתי ממעמקי לבי ונפשי לכל המשתדלים הנכבדים ה' עליהם יחיו בכל מקום שהם, העוזרים והמסייעים לי הן בגוף והן בנפש והן בממון וכו' בסידור הוצאת הקונטרס הזה לאור עולם בתכלית היופי וההידור. יהי

נועם ה' א' עליהם, ומאת ה' מן השמים יתברכו בכל טוב בבני חיי ומזוני רויחי השתא בעגלא ובזמן קריב אמן סלה כן יהי רצון.

המחבר

כתובת המחבר

גדלי' אהרן קעניג. בתי ויטנברג, ירושלים, ישראל

דפוס "ערבה", ת"א

הסכמת רנותינו גאוני הדור שרי התורה הבד"ץ (שליט"א) [זצ"ל] דהעדה החרדית בעיה"ק ירושלם ת"ו

ב"ה

בית דין צדק לכל מקהלות האשכנזים

ע"י העדה החרדית פרו"ח

(ועד העיר לקהלת האשכנזים)

פעיה"ק ירושלם תובב"א

ת"ד 5006

פעיה"ק ירושלים ת"ו, יום י"ד לחדש מנ"א שנת תשכ"ז.

נעתרנו לבקשת מחבר הקונטרס ה"ה הרה"ג ר' גדלי' אהרן קעניג שליט"א בדבר המשא ומתן ליישר הדורים ולתרץ דברי הגאון רבינו הקדוש בעל נפש החיים זצ"ל בדבר דביקות והתקשרות לצדיקי וחסידי הזמן. ואחרי העיון בהם מצאנו שמבאר בעיקר דבריו הקדושים שלא יהיה בהם שום סתירה ומאריך בדברים ישרים. ומספיק לכל יר"א ומאמין בדברי חז"ל הקדושים.

וע"כ אנו מסכימים לדברי הקונטרס הנ"ל. והדברים יורדים ונוקבים וצריך לעיין בהם ולקרותם תמידי ואלו ואלו דא"ח המה, וזכותם יעמוד לנו תמיד, ונזכה לעבוד את השי"ת ולכבד את דבריו ודברי החכמים וכמו שמצינו בכל המקומות שחשבם המחבר הי"ו ומצווה לקנות הקונטרס ולחזקו.

ונזכה לגאולה שלמה בביאת מלכינו ורבינו האמיתי משיח צדקנו שתכלית ביאתו כמוש"כ הרמב"ם (בסוף הלכות מלכים) בב"א.

נאם פינחס בהגר"י זצ"ל עפשטין ראב"ד

נאם ישראל יצחק הלוי רייזעמאן

נאם דוד הלוי יונגרייז

(מקום חותם הבד"צ)

בעזה"י, אור ליום ב' לסדר לישועתך קויתי ה', ז' ימים לחדש העשירי הוא חודש טבת שנת ה' תשכ"ד לפ"ק, פה עיקו"ת ירושלים תובב"א.

הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' הירא את דבר ה' את לרבות דבריהם הקדושים של התלמידי חכמים אמתיים שבכל דור ודור הנאמרים באמת ובצדקה כמפי משה רבינו מפי הגבורה, ה"ה ידיד נפשי עוז המופלא ומופלג בתורה המרוממת וביראת שמים טהורה הקודמת הנובעת ממעיני הישועה היוצאים מבית ה', ומאוצרות היראה דהיא ספינתא קדישתא (עיין ליקו"א סי' ה') יראת ה' לחיים, הגנוז וספון בספרי אדמו"ר הקדוש והנורא הנחל נובע מקור חכמה זיע"א שהוא האוצר הכללי של יראת שמים המביאים את האדם לחיים של חיים של שמחה אמתיים, זית רענן יפה פרי תואר כש"ת ה' מר שמואל שיחי' טוקצינסקי.

אחדשה"ט כמשפט. אודיעך כי כבר נתמלאה הסאה. ואבוא היום בזה להעלות על הכתב תשובתי על שאלתך ששאלתני זה מכבר הימים. ועניתיך אז על אתר בעל פה. עתה אענך עוד בכתב ומכתב כפי בקשתך הצודקת למען יעמדו ימים רבים. ויהיה בעזה"י לתועלת ליראי ה' באמת החסידים השרידים אשר ה' קורא המאמינים בה' ובמשה עבדו. הדביקים בעץ החיים דא צדיק בכל לבם ובכל נפשם ובכל מאודם כמצווה עלינו בתורתו ית' הקדושה להתדבק בחכמים ובתלמידיהם וכו' ה' עליהם יחיו. ומכיוון שבהכרח להאריך קצת במכתבי זה למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים אין עוד, החפץ שלום עבדו נאמן ביתו, ע"כ ראיתי לחלקו לחלקים ולציינו בסימני אותיות טהרה.

אך ז"ל שאלתך, הנה אחר שאלני במש"כ בספר נפש החיים להר"ח מוולאזין זצ"ל (שער ג' פ"ט) בעניין התקשרות שכתב שם בזה"ל ואפילו להשתעבד ולהתדבק באיזה עבודה לבחי' רוה"ק שבאיזה אדם נביא ובעל רוה"ק. גם זה נק' עכומ"ז ממש ועיי"ש, ובאמת קושיא זו לא קשה לי כלל ואינו עושה עלי שום רושם. כי אני מאמין באמונה שלימה שכל דברי רבינו הם אמת, ואין לחלוק אפי' על קוצו של יו"ד מדבריו הקדושים, אך בכדי שאדע מה להשיב הנני פונה בשאלה זו לכם, ואקווה שתכתבו לי ביאור על זה בהקדם, ע"כ לשון השאלה.

ב.

דע לד אהובי חביבי כי שאלה זו לא מזמן קרוב באה ולא חדשה היא, אלא ישנה נושנה...

ד.

אבל אומרים אנחנו שאי אפשר שתהיה שום סתירה בין דבריו הק' הנ"ל לבין שיטת החסידות, כי קבלה בידי מבית אבא מארי ומבית רבי זיכרונם לברכה שאין סלע

המחלוקת שנתהווה בין החסידים לבין הלומדים הנק' פרושים תלויה בעיקרי ויסודי האמונה, כי עיקרי ויסודי אמונתנו הקדושה אינם שנויים במחלוקת ח"ו. וכל ישראל כולם שווים בדעה אחת ביסוד האמונה הקדושה בייחוד הבורא ית"ש ובהשגחתו הפרטית ובתורתו הק' ובעבדיו הנאמנים שהם הנביאים והחכמים הצדיקים האמתיים שבכל דור ודור ובדבריהם הק' הנאמרים באמת שזהו יסוד כל התורה כולה שבכתב ושבע"פ וכו'. ומכיוון שדברי ספר נפש החיים הנ"ל הם נוגעים ביסודי ועיקרי אמונתנו הק' הרי שבוודאי אי אפשר לומר שהחסידים יצ"ו אומרים או סוברים אחרת ח"ו. וכן אין לומר שדרך החסידים בנידון אמונתם והתדבקותם בצדיקים וחכמים אמתיים כו' ובדבריהם הק' הם ח"ו היפך דבריו הק'. אישר על כן אין לנו אלא לשום היטב אל לבינו את דבר ה' אמת בפיו הק' ולטרוח ולהתייגע בכל כוחינו ומוחינו למצוא פשר הדברים כהוייתן. וכמו שעשו אבותינו ורבותינו הק' חכמינו ז"ל שהטריחו את עצמם בכל מיני טרחות ויגיעות בגוף ונפש וממון בכדי להעמיד דברי ספר יחזקאל וספר קהלת וספר משלי על מכונם, שלא יהיו סותרים אלא מכוונים לדברי תורה כמבואר בש"ס שבת י"ג ע"ב ובדף למ"ד ע"ב הנ"ל.

ה.

והאמת אגיד לך אהובי חביבי...

וא"ו.

ועתה עודני עומד לפני ה' ומתחנן לפניו ית' ואבקשה עזרתו ית' שיסעדני ויתמכני בימין צדקו ויזכינו להעלות על הכתב פשר הדברים לאמתתן בסגנון נכון בלי שום שמץ משמעות של טעות ולשון עילגים ח"ו הסותרים הכוונה הנכונה והרצויה שבלבי בעומק פשוטן של דברים הללו, ויהא עם פי בעת הטיפי וע0 ידי בעת מעבדי הכתב והמכתב בעניינים דקים ורוחניים כאלו העומדים ברום רומו של עולם בזכות כל הצדיקים האמתיים זיע"א אשר מפיהם אנו חיים בזה ובבא לנצח, ואשר מאד נהנים ומתענגים כשמסלסלים בדבריהם הק' לכוונם כראוי להוציא כנוגה צדקם ואמתתם גלוי לעין כל, ובזכותם יפרוס אדון השלום סוכת שלומו עלינו ועל כל בית ישראל עם קדושו, ותחזינה עינינו במהרה בימינו שתתמלא הכלי המחזקת ברכה לישראל באור השלום העליון האמתי באמת אמן נצח סלה ועד.

ז.

וראיתי אשר טוב לפני להעתיק דברי ספר נפש החיים באריכות קצת כל השייך לענייננו, ועפי"ז לפרש היטב שאלתך החזקה לכאורה, ואח"כ לבאר היטב את דבריו

הק' כפי שהם מוכרחים ממקומם כיד ה' הטובה עלינו, גם לבאר מהות ועניין ההתקשרות וההתדבקות לצדיקים וחכמים אמיתיים שבכל דור בכלל ובפרט בעת התפלה עפ"י אמיתת דברי קדשו של רבינו הקדוש הננמ"ח זיע"א כפי שהם מבוארים בספריו הק', ועפי"ז יתבארו בעזה"י כל הספיקות ושלום על ישראל.

כתב בספר נפש החיים שער ג' פ"ט וז"ל וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים וכו' היינו שלא לכוון להשתעבד ולהתדבק בשום עבודה לאיזה כוח או כוחות פרטים אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת רק לכוון הכול לשם העצם המיוחד הוי"ה ית"ש מקורא וכללא של כלל הכוחות כולם שנמשכו ממנו וכו' ואפילו להשתעבד ולהתדבק באיזה עבודה לבחי' רוה"ק שבאיזה אדם נביא ובעל רוה"ק גם זה נקרא עכומ"ז ממש כמו שמצינו בנבוכדנצר שהשתחווה לדניאל. ג"כ לא בעבור שהחזיקו לאלוה בורא כל אלא שכיון בהשתחויתו להשתעבד ולהתדבק לרוח הקודש שבו כמ"ש (דניאל ב') באדין מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד ומנחה וניחחין וכו' מן קשוט די אלהכון הוא אלה אלהין כו' וגלה רזין די יכלת למגלא רזא דנה. ושם (סי' ד') ועד אחרין על קדמי דניאל כו' ודי רוח אלהין קדישין ביה וכו'. ורז"ל אמרו (סנהדרין צ"ג) אין הטעם שלא היה דניאל בעת ציווי ההשתחוי' לצלם שאמר דניאל איזיל מהכא דלא לקיים בי פסילי אלהיהם תשרפון. ונ"נ אמר ג"כ יזיל דניאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלהיה בנורא. ועיין ז"ח רות ס' ע"ב ובב"ר פ' ל"ו (צ"ל צ"ו. המעתיק) ובתנחומא ר"פ ויחי וכן אתה מוצא בדניאל וכו' מה כתיב באדין מלכא נבוכדנצר וכו' ומנחה וניחחין אמר לנסכא ליה, אבל דניאל לא קיבל למה שכשם שנפרעין מעובדי עכומ"ז כך נפרעין מהעכומ"ז עצמו, וכן אמרו שם זה הטעם גם על יעקב אבינו ע"ה שלא רצה ליקבר במצרים, הרי שקראו ז"ל עניין זה עכומ"ז, אף שהכוונה הייתה לרוח אלהין קדישין דביה, וי"ל עפי"ז הכתוב לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני ר"ל שלא לכוון ח"ו בשום דבר לאיזה בחי' וכוח פרטי אפי' אם יהיה אותו הכוח בחי' פני היינו אפי' לפרט רוה"ק שבאיזה אדם או פרט בחי' הקדושה שבאיזה כוח עליון שבעליונים וכעניין מאמרם ז"ל (ר"ה כ"ד ב') על לא תעשון אתי אפי' דמות שמשי המשמשין לפני במרום כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש. ועם כי עיקר אזהרת הכתוב על כל העכומ"ז הנ"ל היינו בארבע עבודות דווקא. אמנם עתה שעבודת התפלה בהשתעבדות כוונת הלב הוא במקום עבודת הקרבן. ודאי גם ע"ז שייך האזהרה. וזש"ה זובח לאלוהים יחרם בלתי לה' לבדו היינו שלא לכוון ח"ו בשום עבודה ועניין לאיזה כוח פרטי מכוחות וכו' רק לכוון לשם העצם המיוחד לו יתברך לבד וכו' עכ"ל לענייננו.

ח.

עפ"י הדברים האלה באו דברי שאלתך שלכאורה הם סותרים את דברי רבינו הקדוש זיע"א שכ"כ מרבה לדבר בספריו הק' הן על חיוב ההתקשרות וההתחברות וההתדבקות לצדיקים אמתיים בכלל, והן על חיוב ההתקשרות וכו' לצדיקים אמתיים שבדור בשעת התפלה בפרט, וכמבואר היטב בליקו"א סי' ב' בהתורה אמור אל הכוהנים אות וא"ו, עו"ש בסי' ט' בהתורה תהומות יכסיומו אות ד', ומבואר להדיא ביותר בספר הק' שיחות הר"נ סי' רצ"ו שרבינו הזהיר לאנשיו שיאמרו קודם התפלה הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים שבדורינו.

ט.

אבל באמת אין הדבר קשה כלל וכלל, כי כגבוה שמים מעל הארץ וכרחוק מזרח ממערב כן גבהו ורחקו תוכן דברי האחד מתוכן דברי השני, ולא פגע ולא נגע ולא קרב זה אל זה, ואין בין דבריהם שום סתירה ח"ו ולא קושיא ולא פירכא ולא תיובתא ולא תמיהה כלל, אדרבה דברי שניהם אמת, וכל דבריהם מאירים ומזהירים כשמש בצהרים ארץ ומלואה, ומאירים עינינו ושכלינו באור האמת לדעת ולהבין עיקרי ויסודי אמונתנו הקדושה והטהורה הצרופה האמתית, ומה שלא גילה זה גילה זה, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי מרן הגר"ח זיע"א מלמד אותנו בפרק הנ"ל דרכי השמירה והזהירות ממפסידי העבודה והתפלה, ורבינו הקדוש זיע"א מגלה ומודיע לנו דרכי תיקוני ועליות התפלה למקומה הראוי וכמו שיתבאר בעזה"י.

יו"ד.

כי הנה המעיין בעין האמת לאמתו בלשונו הק' של מרן הגר"ח ז"ל יראה ברור שאין כוונתו ז"ל אלא לומר שלא יכוונו בשום עבודה מעבודת ה' או בתפלה מהתפלות לשום כוח ופרט אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת וגם אפילו לא לבחי' רוה"ק שבאיזה אדם נביא ובעל רוח הקודש או לבחי' קדושה שבאיזה כוח עליון שבעליונים, על מנת לעבוד את הכוח או הפרט או הבחי' קדושה הנ"ל, או להתפלל אליה לצד שהיא אלוה ורשו"ת בפני עצמה ח"ו שביכולתה מצד עצמה להיטיב לעובדיה או להרע, ולהושיע את המתפלל אליה מצד עצמה, אם כי אינו מחזיק את הכוח או הפרט או הבחי' קדושה הנ"ל שעובדה באיזה עבודה או מתפלל אליה לאלוה בורא כל, אלא מאמין הוא שיש גם עליה כוח ורשו"ת יותר עליון שבראה, כי העבודה או התפלה באופן זה נק' עכומ"ז ממש.

וראייתו שמביא מנבוכדנצר מוכיח על זה כי זה שנבוכדנצר סגיד לדניאל על די רוח אלהין קדישין ביה ומנחה וניחחין אמר לנסכה ליה, היה בכוונתו לעבוד בזה את דניאל

עצמו כי חשבו לאלוה ורשו"ת בפני עצמו עבור השראת רוח אלהין קדישין ביה, אם כי לא החזיקו לאלוה בורא כל, וזה מדויק בפסוק אמר לנסכה ליה ליה דייקא והיינו משום שהחזיקו לאלוה ורשו"ת בפני עצמו וכמו שפירש"י ז"ל שם בדניאל שרצה לעשותו אלוה, ומצד זה לא רצה דניאל לקבל ממנו כי כשם שנפרעין מעובדי עכום"ז כך נפרעין מהעכום"ז עצמה, ומאותו הטעם ביקש גם יעקב אבינו ע"ה שלא ליקבר בארץ מצרים בכדי שהמצריים לא יעשוהו עבודה זרה ויעבדו אותו, כי ידע יעקב אבינו ע"ה יצר לבבם ושרירות לבם הרע של המצריים וטעותם שהם טועים, ולכן ביקש כנ"ל להישמר מזה, כמבואר בבראשית רבה פ' צ"ו סי' וא"ו ובמדרש תנחומא ויחי סי' ג'.

וע"ש ברבה ובתנחומא שבמאמרם ז"ל מדניאל ומיעקב ע"ה כתבו להלן עוד וז"ל וכן אתה מוצא בחירם כיון שעשה עצמו אלוה מה היה סופו כתיב יען גבה לבך ותאמר אל אני (יחזקאל כ"ח) א"ל הקב"ה הנה חכם אתה מדניאל (שם) שנבוכדנצר ביקש להקריב לו ולא רצה ואתה עושה עצמך אלוה וכו', הרי שהמדרשים משווים טעות נבוכדנצר שהשתחווה לדניאל וכו' לטעות חירם שעושה עצמו אלוה. ומינה תידון להשוות גם טעות המצריים לטעותם של הללו כי בחדא כיילא כיילינהו המדרש רבה והתנחומא, וכן מבואר גם בילקוט שמעוני יחזקאל רמז שס"ז ע"ש. וכן מבואר גם ממה שאחז"ל בסנהדרין צ"ג ע"א ובזו"ח רות שלא היה דניאל בעת ציווי ההשתחוויה לצלם שנבוכדנצר אמר יזיל דניאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלהיה בנורא, הרי כמבואר להדיא שהחזיקו לאלוה.

וההיא דר"ה כ"ד ע"ב לא תעשון אתי אפי' דמות שמשי המשמשין לפני במרום כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש, המעיין שם בגמ' יראה שלא באה זו האזהרה אלא למנוע לעושה צלמים שלא לעבדם וכפי' הרמב"ן ז"ל בחומש עה"פ לא יהיה לך (שמות כ') ע"ש, אלא שמרן הגר"ח ז"ל המליץ בדבריהם ז"ל שהכוונה הוא גם שלא לכוון בשום עבודה אליהם, ובוודאי שבאופן כזה האיסור הוא כשמכוונין על מנת לעובדם דייקא וכדמסיק שם בגמ' להדיא, וכן הפסוק זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו פי' הרמב"ן ז"ל שם בחומש שלא יאמין באחד מהם ולא יקבלוהו עליו באלוה ולא יאמר לו אלי אתה ע"ש.

יא.

הנה הוכחתי בעזה"י והראיתיך לדעת שכל המקומות שנזכרו בדברי ספר נפש החיים הנ"ל והובאו לסייעתא לדבריו הק' כולם מוכרחים ממקומם שהכוונה הוא שאסור לכוון ולהשתעבד בשום עבודה ותפלה לשום כוח ופרט או פרטים או בחי' קדושה על מנת לעבדם דייקא וכמו שביארנו בעזה"י.

יב.

וראה אהובי ידידי גם ראה שזה עתה מצאתי כדברי ממש בספר העקרים להחכם השלם הפילוסוף האלקי מוהר"ר יוסף אלבו זצוק"ל שמפרש טעות פרעה ונבוכדנצר וחירם כמו שביארנו ואעתיק את לשונו השייך לענייננו, וז"ל במאמר שלישי פרק י"ח ויש כת אחרת טועין אחר ע"א מצד אחר יותר עמוק, וזה כי הם סוברים כדברי קצת הפילוסופים האומרים עזב ה' את הארץ. ועם היותם מאמינים מציאות השם ואחדותו שאינו גוף ולא כוח בגוף, יאמינו שאין לשם השגחה בעולם השפל כלל. ויחשבו זה רוממות בחוק השם שלא ישגיח במין האדם להיות האדם פחות נבזה ומאוס בעיניו. ויחשבו זה מעלה אל השם ורוממות בחוקו שלא ישגיח בדבר הפחות. כי יאמרו שהסכלות בדברים הגרועים טוב מהשגחתו (כלומר שיותר טוב הוא שלא ידע השם יתברך דברים הגרועים משידעם. שרשים) ואיוב היה נוטה אל זה הדעת וכו' ולזה היה מייחס הנהגת העולם השפל אל הגלגלים וכו'. ויאמרו שהנהגת העולם השפל היא מושפעת מהגלגלים ואין לשם ידיעה בו כלל, ויאמרו שאחר שהשי"ת ברא כוכבים ומזלות ומלאכים למשול בעולם השפל וחלק להם ממשלה על האומות כמאמר הכתוב אשר חלק ה' אלוקיך אותם לכל העמים תחת כל השמים (דברים ד') וההשפעה באה על ידם. ראוי שנכין עצמנו נקבל השפע הזה מהם ושנעבוד אותם אחר היותם מנהיגים אותנו ומשפיעים עלינו. וזה היה דעת הנשים הארורות שאמרו לירמיה וכו', וכן על זה הדרך יאמרו כי אפשר שתזדמן ירידת טיפת שכבת זרע ברחם במצב ידוע לכוכבים ויהיה נוצר ממנה אדם יחול עליו רוחניות איזה כוכב מן הכוכבים ויהיה האיש ההוא קוסם או מגיד עתידות מכוח רוחניות הכוכב עד שאפשר שתגיע מדריגתו שיהיה נעבד כשאר הצורות שהיו הקדמונים עובדים, וזה היה טעות פרעה וחירם מלך צור שהיו עושין עצמן אלוהות, וטעות נבוכדנצר שעשה מדניאל עבודה זרה, אמר הכתוב ולדניאל סגיד ומנחה וניחחין אמר לנסכה ליה (דניאל ב'), וכל זה בעבור שלא יאמינו היה השם משגיח במין האדם כלל וכו' עכ"ל.

הנה עינינו הרואות שגם בעל העקרים מפרש טעותם של פרעה ונבוכדנצר וחירם מלך צור שטעותם היו מה שעשו את עצמן או את אחרים אלוהות ורשו"ת בפני עצמן על מנת לעבדם לצד שהם בעצמן המנהיגים והמשפיעים והמשגיחים במין האדם ובעולם השפל הזה בכללו והסירו השגחת השי"ת מזה העולם, ובוודאי שזה נקרא עכומ"ז ממש. וכההיא דשוחט לגדא דהר, אפי' לשלשול שבים. או אפילו למיכאל שר הגדול דהוו זבחי מתים (חולין דף מ"ם ע"א) וע"ע חידושי אגדות מהרש"א סנהדרין דף ל"ח ע"ב בד"ה נפלחו לו וכו'.

יג.

ומעתה יראה זאת כל רואה בגוף ספר נפש החיים עצמו. דהנה כתב שם באותו הפרק בתחילתו וז"ל. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים וכו' היינו שלא לכוון להשתעבד ולהתדבק בשום עבודה לאיזה כוח או כוחות פרטים אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת וכו' וזו הייתה כל עניין העכום"ז של דורות הראשונים מימי דור אנוש שאז התחילו וכו' שהיו עובדים לכוחות הכוכבים והמזלות, לא שחשב וכו' שאותו הכוכב הוא אלוה שברא את כל וכו' אלא שתחילת טעות דור אנוש היה שחשבו בשיבוש דעתם כי רם ה' ועל השמים כבודו ואין כבודו להשגיח על ברואי זה העולם השפל, ולכן חשבו שהסיר הוא יתברך השגחתו מהם ומסרם לכוחות הגלגלים והמזלות שהמה ינהיגו זה העולם כרצונם וכו', והיה נחשב אצלם חולין ואיסור גמור וחוצפה גדולה נגדו יתברך להתפלל לשמו הנכבד והנורא לבקש מאתו צרכיהם השפלים לזאת השתעבדו עצמם וכיונו כל עניני עבודתם ובקשתם לכוחות הכוכבים והמזלות וכו', וז"ש הנשים הארורות לירמיה וכו', ומהם שהיו משתעבדים ומזבחים ומקטרים לאיזה אדם שראו שכח ממשלת מזלו גדול מאד וכו' עכ"ל, הנה מבואר להדיא שמדבר בזה הפרק עצמו בתחילתו מטעות עובדי עבודה זרה הטועים ואומרים שהסיר השי"ת השגחתו מזה העולם ומסרם לכוחות פרטים וצבא מעלה וכו', ושעל כן טעו ועשו אותם אלהות ועובדים להם ומתפללים אליהם, ועל דרך זה סובב הולך המשך דבריו הק' מ"ש להלן באותו הפרק ואפילו להשתעבד וכו' שמדבר מנבוכדנצר שהשתחווה לדניאל ומהמצריים שביקשו לעשו"ת את יעקב אבינו ע"ה אלוה כמו שהעתקנו למעלה דבריו הק' באריכות, שגם הם כל כוונתם היו עד"ז לסלק ולהסיר השגחתו ית' מזה העולם, ולהשתעבד ולעבוד את הכוחות הפרטים או הבחי' קדושה וכו' בכוונה שהם אלוהות בפני עצמן שברשותם להיטיב לעובדיהם או להרע כרצונם, ובחרו להם כ"א מהם איזה מין ממיני עבודות זרות כ"א כפי רצונו באופן שיתאפשר לו ללכת אחרי שרירות לבו הרע בתאוות או בכדי להשיג מיני קסמים וכו' וכמבואר כ"ז באריכות בליקוטי תורה להאר"י ז"ל בעניין דור הפלגה ע"ש בפ' נח בסופו. והנה המעיין יראה שכל דבריו לקוחים הם מפירוש הרמב"ן ז"ל על התורה על הפסוק לא יהיה לך הנ"ל וכמ"ש הוא ז"ל בעצמו, והם תואמים יחדיו לדברי בעל העקרים הנ"ל שהם מכוונים מאד לדברינו. ובזה יצאנו ידי חובת ביאור דבריו הק' כפי עומק פשוטן של דברים לאמתתן בעזה"י.

יד.

אחרי הדברים והאמת האלה אל ישיא לב שום אדם עליו לומר שיש בכוונת דברי ספר נפש החיים הנ"ל להניא ח"ו לב ישראל עם קדוש מאמונת חכמים וצדיקים אמיתיים שהוא יסוד כל התורה כולה וקיומה, או לשלול ולמנוע ח"ו חיוב ההתקשרות וההתחברות וההתדבקות אליהם, חס מלהזכיר ולטפל דברי שווא ותפל כאלו על גאון ישראל וקדושו מרן הגר"ח זצ"ל שלא עלו על לבו, כי איככה נועל להעלות כזאת ח"ו על הדעת, והלכה רווחת בישראל להתחבר ולהדבק בחכמים ובתלמידיהם וכו' בכל מיני חיבור. כדאיתא בספרי פ' עקב עה"פ ולדבקה בו וכי אפשר לו לאדם לעלות במרום ולידבק באיש והלא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא ואומר (דניאל ז') כרסיה שביבין די נור. אלא הדבק בחכמים ובתלמידיהם ומעלה אני עליך כאילו עלית למרום וכו' ורש"י ז"ל בפירושו שם מסיים ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בי. וכן דרשו חז"ל בכתובות דף קי"א ע"ב עה"פ ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב כי ה' אלוקיך אש אוכלה אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. וע"ש בחידושי אגדות מהרש"א שכתב לבאר זאת עפ"י מ"ש את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים השוה מוראו למורא המקום. והוא מבואר הדיבוק בזה כי הנפש מתדבק ברוח והרוח בנשמה והנשמה תחת כסא הכבוד. צרורה בצרור החיים לעוה"ב כדמסיים קרא חיים כולכם היום כמפורש בפ' חלק. ואמר כל המשיא וכו' חשב בזה שלשה דברים. הדיבוק בגוף משיא בתו לת"ח ומהנהו מנכסיו הוא הדיבוק בממון. והעושה פרקמטיא לת"ח אין זה דיבוק בממון שהרי לא נותן לו כלום מממונו אבל הוא דיבוק שכלי להנהותו בכל מה שאפשר עכ"ד. הנה מבואר מדבריו שיש להדבק בתלמידי חכמים בנפש ורוח ונשמה וכשמתדבקים בתלמידי חכמים הרי זה כאלו מתדבקים בכסא הכבוד, וברמב"ם בפ"ו מהלכות דעות דין א' כתב וז"ל לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם וכו', ושם בדין ב' כתב וז"ל מצות עשה להתדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כעניין שנאמר ובו תדבק וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצווה זו הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל שישיא בת תלמיד חכם וישיא בתו לתלמיד חכם ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים ולעשו"ת פרקמטיא לתלמיד חכם להתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר ולדבקה בו וכן צוו חכמים ואמרו והוי מתאבק בעפר רגליהם ושותה בצמא את דבריהם עכ"ל, וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ט ס"ג) חבר אני לכל אשר יראוך, וע"ע בספר החינוך מצווה תל"ד עי"ש.

טו.

וזהו בחי' ההתקשרות לצדיקים בכלל המובא בדברי רבינו זיע"א, כמבואר בליקו"א סי' קל"ה בהתורה כי אקח מועד שכתב וז"ל ועיקר ההתקשרות הוא אהבה שיאהב את הצדיק אהבה שלימה כמ"ש (בראשית מ"ד) ונפשו קשורה בנפשו ותרגומו חביבא ליה כנפשיה. וכמ"ש (שמואל א' י"ח) ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד (פי' שפיל לסיפיה דקרא ויאהבהו יהונתן כנפשו. המעתיק) ואהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים וכמ"ש (שמואל ב' א') נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים וכו'. וכן מבואר לקמן בסי' קע"ו שכתב וז"ל ע"י שנתקשר להצדיק האמת, והתקשרות היינו אהבת נפש מה שאוהב להצדיק "מאד" ועי"ז נכלל לבו בלב הצדיק וכו' (עיין רמב"ם בפ"ג מהלכות מלכים דין וא"ו שהמלך (מאן מלכי רבנן. המעתיק) לבו הוא לב כל קהל ישראל). ואם כי באמת הוא כך ממילא, אעפי"כ כמה מעלות טובות ויתרון תועלת יש כשכל קהל ישראל מתקשרים אליו בדיבור ובידיעה כמבואר בדרשו"ת הר"נ בדרוש השמיני ע"ש, (אגב רצוני לבאר כי בתיבת "מאד" שכתב כאן רבינו ז"ל מה שאוהב להצדיק מאד וכו' מרומז בזה מ"ש לעיל בסי' קל"ה שאהבתו את הצדיק יהיה יותר מאהבת נשים. ור"ל כי אהבתו את הצדיק צריך שתהיה אהבה גדולה בבחי' מאוד שהוא בחי' אהבה שלמעלה מהטבע ולמעלה מהזמן (וכמובן ומבואר בליקו"ת סי' ז' בהתורה כי מרחמם ינהגם אות וא"ו בסוד מאד ע"ש) שזה בחי' אהבה יותר גדולה מאהבת נשים. כי אהבת נשים הוא בחי' שכחה (כמבואר בליקוטי הלכות ח' חו"מ הלכות ערב הלכה ד' אות יו"ד) שהוא בחי' טבע וזמן (כמבואר בליקו"א סי' ז' בהתורה ואלה המשפטים המדברת מאמונה ע"ש בסופו בההשמטות. והעניין כי כל עיקר התקרבותנו להצדיקים הוא בכדי שנלמוד ממעשיהם. וזה ע"י שנזכה כמוהם לבוא לבחי' זיכרון שהוא למעלה מהטבע ולמעלה מהזמן (כמבואר בהתורה ואלה המשפטים הנ"ל) ולא נפול לשכחה. היינו שנזכור תמיד בעלמא דאתי שלא יהיה בדעתנו ח"ו שאין עולם אלא אחד (עיין לקו"א סי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זיכרון אות א'). ולזה צריך שתהיה התקרבותנו להצדיקים בבחי' למעלה מהטבע והזמן בכדי שנהיה כלים מוכנים ללמוד ולקבל ממנו אור הזיכרון שהוא למעלה מהטבע והזמן וכנ"ל. ודקדק רבינו בלשונו הזהב וכתב "יותר מאהבת נשים" כי אין לך תאווה שגורמת השכחה ביותר יותר מתאוות נשים כמבואר בליקוטי הלכות הנ"ל ע"ש. ודע כי על כן בא דבר אהבת נפש להצדיק שצריך שתהיה יותר מאהבת נשים דייקא בפסוק זה נפלאתה אהבתך לי וגו' שנאמר אחרי הסתלקות יהונתן לחיי העולם הבא. כי אהבת נפש להצדיק היא המביאה לבחי' זיכרון כנ"ל שזה בחי' חיי העולם הבא שהוא

למעלה מהטבע והזמן וכנ"ל. ודע עוד שזהו סוד משאחז"ל (בבא מציעא דף ל"ג ע"א) במשנה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא, היינו לבחי' זיכרון וכנ"ל, ואין להאריך כאן יותר).

טז.

עוד אחת אדברה בעניין זה אשיחה וירווח לי...

טו"ב) והנה מלבד זאת מה שנראה להדיא שאין לדבריהם שום בית אחיזה כלל בדברי ספר נפש החיים וכמו שזכינו לבאר בעזה"י. ודינם כדין מוציאי דיבה. עוד זאת גורמים רעה לעצמם בזה שמדברים סרה על ה' ועל עבדיו הנאמנים שעל כבודם מקפיד יותר מעל כבודו. כי דבריהם הבוטים כמדקרות חרב הם נגד ציווי תורתנו הקדושה ונגד דברי חכמינו ז"ל בש"ס ובכל ספרי קודש המרבים לספר מכוח ותועלת תפלות הצדיקים ועצתם ובזכותם. על כן אמרתי לא עת לחשו"ת כי אם עת לדבר, ואבוא במגילת ספר כתוב הדר קצת מן העניינים המדברים מכוח ותועלת תפלות הצדיקים וזכותם וכו' מן התורה ומן הנביאים ומן הש"ס ומפרשיהם וכו' ואתה תשמע ותשכיל להבין כל אחד כפי הרצוי על מכונו לענייננו השייך לו, ולא אמרתי להעתיק כל מה שיש בזה פן אכביד עליך, כי אפשר ללקט כדי ספר שלם ויותר ויהיה למעמסה בתור מכתב, אך אמרתי אביא לדוגמא רק מאלה הרשומים כעת בזיכרוני אשר גם בהם לבד יש די להעמיד אותנו ודכוותינו על האמת כרצונו ית' וית' ואסמנם בסימנים קטנים.

ח"י.

א. מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית כ' ז') השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחיה (ועיין ביאורו בליקו"א סי' יו"ד בהתורה ואלה המשפטים המדברת מריקודין והמחאת כף). **ב**. וכתיב נשם כ"ה כ"בן ותלך לדרוש את ה' ופירש"י לבית מדרשו של שם, וכן פירש הרשב"ם אל הנביאים שבאותן הימים וכו', וכן פירש בעל הטורים, **ג**. וכתיב (שם ל"ד כ"ה) ויבואו על העיר בטח ופי' רש"י בשם מדרש אגדה (ב"ר פרשה פ') בטוחים היו על כוחו של זקן ר"ל יעקב, א"נ על תפלתו של אברהם שהתפלל עליהם, שפתי חכמים). **ד**. וכתיב (במדבר כ"א ז') ויבוא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך התפלל אל ה' וגו' ויתפלל משה בעד העם, וכתב באור החיים שביקשו ממשה שיתפלל עליהם שינצלו בזכותו של משה ע"ש. **ה**. וכתיב (שם כ"ז י"ז) ואשר יוציאם ואשר יביאם ופירש"י בזכיותיו, **וא**"ו. וכתיב (שם ל"ה כ"ה) והצילו העדה את הרוצח מיד גואל הדם והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדול וגו' ותרגם יונתן בן עוזיאל ויתיב בה עד זמן דימות כהנא רבא דרבי יתיה סגיא

במשח רבותא ומטול דלא צלי ביומא דכפורי על תלת עבירן קשין דלא יתקלון עמא בית ישראל בפולחנא נוכראה ובגילוי עריותא ובשדיות אדם זכיא "והוה בידיה לבטלותהון בצלותיה" ולא צלי מטול כן אתקנס לממת בשתא ההוא, וקצת מזה מבואר גם בפירש"י, (ואולי זהו מ"ש שמואל הנביא חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם) וע"ע במס' מכות דף י"א ע"א. ז. וכתיב (שמואל א' י"ב) ויאמרו כל העם אל שמואל התפלל בעד עבדיך אל ה' אלוקיך וגו' ויאמר שמואל אל העם וגו' גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם וגו'. ח. ובשאול כשהלך לבקש האתונות שנאבדו לאביו כתיב (שם א' ט') ויאמר לו הנה נא איש אלהי'ם בעיר הזאת עתה נלכה שם וגו' ויאמר שאול לנערו טוב דברך לכה ונלכה וגו', וכן מזה שכתוב שם לפנים בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלוהים לכו ונלכה עד הרואה, משמע שכך היה מנהגם של ישראל תורה לדרוש תמיד בעצת הנביאים דבר גדול ודבר קטן, ט. וכתיב (שם ב' כ"ב) צדיק מושל יראת אלוקים ודרשו חז"ל במס' מועד קטן דף ט"ז ע"ב א"ר אבהו הכי קאמר אמר אלהי ישראל וכו' אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה ומבטלה ופירש"י צדיק מושל בי ומבטלה. וכן פירש רבינו חננאל צדיק המושל ביראת אלוקים הוא מושל בדברו כי מבטל בתחינתו גזירות של הקב"ה הרעות מלבוא על עמו ישראל. ועיין בספר שערי אורה להחכם השלם המקובל האלקי מוהר"ר יוסף ן' גיקטלייא זצ"ל שכתב שם בשער יו"ד וז"ל וזהו שאמר צדיק מושל יראת אלוקים ופירשו בו מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה והוא מבטלה, כיצד דע בשעה שיש צדיק בעולם שהוא ראוי להתבונן בתפלתו ולהתבונן עד עולם הרצון והרחמים, אע"פ שנגזרה גזירה בב"ד של מעלה. כשאותה תפלה של אותו צדיק עולה עד הכתר אזי נפתחים שערי עולם הרחמים, וכשיפתחו, כל אותם הדינים שנגזרו מתבטלים, לפי שמאורות הרחמים הופיעו ונתמלאו כל הספירות רחמים ומיני שפע ברכה ואצילות, ואין בכל הספירות באותה שעה מקום שיהיה מחזיק דין, ואין שם מדה מחזקת כעס ורוגז לפי שהאל עומד בשמחה וברצון, ועברו כל פני הזעם ונתהפכו כל בעלי הדין לרחמים וכו', וכל זה אינו מצד גזר דין אלא מצד רצון ורחמים, ואע"פ שאין בני העולם ראויים לכך, מאחר שאותו צדיק גרם להיות שערי רחמים פתוחים וכו' עכ"ל, ועעו"ש בשער ב' ובשער ה' מ"ש עוד במעלת הצדיקים עי"ש, יו"ד. ואחזיה מלך ישראל נענש למיתה על כי הלך לדרוש באלילים ולא דרש בנביאי ה' כדכתיב (מלכים ב' א') וידבר אליו כה אמר ה' וגו' המבלי אין אלוהים לדרוש בדברו ופירש במצודת דוד ומדוע לא דרשתם בנביאיו. יא. וכתיב (שם ב' ב') ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ופירש"י רבי רבי דטב להון לישראל בצלותיה

מרתיכין ופרשין והוא מתרגום יונתן בן עוזיאל. יב. וכתיב (שם ב' ח') ספרה נא לי את הגדולות אשר עשה אלישע ואמרו רז"ל (מגילה כ"ז ע"א) ואלישע דעביד ברחמי הוא דעבד, וע"ש בחידושי אגדות מהרש"א שכתב דאלישע בתפלתו היה נענה כאילו היו רבים מתפללים בגדולות בבית הכנסת ע"ש. יג. והכתוב גינה ופרסם את אסא מלך יהודה בהכתיבו עליו וגם בחליו לא דרש את ה' (ר"ה ב' ט"ז) וכפירוש הרמב"ן ז"ל שזכרנו לעיל ע"ש. יד. ומובא בילקוט שמעוני רמז תתנ"ה (תהלים ק"ב) פנה אל תפלת הערער ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן וכו' זה דוד ומנשה שהיה ערער ממעשים טובים, ולא בזה את תפלתם זה דוד וחזקיהו וכו' ופירש בזית רענן פי' בשביל זכות דוד נתקבלה תפלת מנשה וה"ה גבי חזקי'ה דכתיב למען דוד עבדי כדאיתא בברכות עכ"ל.

טו. ובברכות דף ה' ע"א מצינו כמה צדיקים שהעמידו החולים ע"י שנתנו להם ידם כדאמרינן יהב ליה ידא ואוקמיה, ועיין ביאורו בליקו"א סי' נ"ז בהתורה שאלו תלמידיו את ר"י בן קיסמא, ע"ש. טז. עו"ש בברכות דף י"ז ע"ב אמר רב יהודה אמר רב בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, יז. עו"ש בדף ל"ד ע"ב אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים, ורבן גמליאל כשחלה בנו שגר שני ת"ח אצלו שיבקש עליו רחמים, וכן ר' יוחנן בן זכאי כשחלה בנו אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים, ח"י. וגרסינן ביומא דף ע"ה ע"ב בדיל רבה אכיל תלמידא. יט. וכן על כל צרה שלא תבוא הן בגשמיות והן ברוחניות היו באים אל החכם וצדיק הדור לבקש ממנו שיתפלל ויעורר רחמים עליהם (עיין ענינו בליקו"ת סי' ב' בהתורה ימי חנוכה אות ב' בד"ה ובשביל זה וכו') כדאיתא בפרק ג' דתענית עי"ש כמה סיפורים נוראים מגודל כחם ותפלתם של הצדיקים. כ. ואמרו חכמינו ז"ל במס' בבא בתרא דף קט"ז ע"א דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, וכתב בנימוקי יוסף דמנהג זה בצרפת שכל מי שיש לו חולה מבקש פני הרב התופס ישיבה שיברך אותו.

כא. ועיין בזוה"ק בההשמטות השייכים לחלק הראשון דף ט"ו ע"ב בשם ספר הבהיר וז"ל יש לו להקב"ה צדיק א' בעולם וחביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו, והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו וכו' וכו' וכו' והוא יסוד הנפשו"ת כולם כו'.

כב. ובדרשו"ת הר"נ דרוש השמיני כתב וז"ל ונראה לי עוד וכו' והוא שאין ספק שראוי שנאמין שכמו שבזמן שבית המקדש קיים היה המעון ההוא המקודש מקום מוכן לחול שפע הנבואה והחכמה עד שבאמצעות המקום ההוא היה שופע על כל ישראל. כן ראוי

שהנביאים והחכמים מוכנים לקבל החכמה והנבואה עד שבאמצעותם יושפע השפע ההוא על המוכנים מבני דורם גם אם לא ישתתפו עמם. אבל מצד המצאם בדורם. שהם עצמם כמו המקדש המקודש. והרמב"ן ז"ל כתב בסוף סדר והיה עקב ויתכן באנשי זאת המעלה שתהיה נפשם גם בחייהם צרורה בצרור החיים כי הם בעצמם מעון לשכינה כאשר רמזו בעל ספר הכוזרי ע"כ. ואפשר שנתכוון גם לזה ולפיכך בהימצא לחכמים והחסידים כדורות יהיה השפע שופע עליהם ובאמצעותם אפשר שיהי' שופע על כל המוכנים מבני דורם וכ"ש לאותם שהם מתקרבים אליהם ומשתתפים עימהם עכ"ל.

כג. ובספר פרדס רימונים להחכם המקובל הרמ"ק זצ"ל בשער ל"ב והוא שער הכוונה פרק א' כתב וז"ל ולכן על פי הדברים האלה יהיה מכון לשכינה מאחר שהשפע בא על ידו נמצא הצדיק במקום הצנור הגדול יסוד עולם. ולכן ראוי שידבק בו השכינה ונקרא שושבין למלכא ואשריו ואשרי חלקו כי זכה וזיכה וכל העולם נידון לכף זכות בעבורו. וע"ד זה נמצא כי בשעה שיש צדיק וחסיד בעולם כל העולם ניזון על ידו כאמרם ז"ל כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וכו' עכ"ל.

כד. והגאון מרן חיד"א זצ"ל בספרו יוסף תהילות שחיבר על ספר תהלים כתב על הפסוק (תהלים ס"ה ה') אשרי תבחר ותקרב וגו' וז"ל שידוע שהצדיק בעולם הוא כמו צינור שבו יורד השפע מלמעלה בזכותו וממנו יושפע לכל העולם וכו' עכ"ל, וזהו מ"ש רבינו ז"ל בליקו"א סי' ר"מ כל ההשפעות וכל הדברים הם באים רק מהצדיק האמת, וע"כ כשמקורב להצדיק האמת יוכל לקבל בקל את מה שצריך לו הן עשירות או בנים, אבל כשהוא רחוק מהצדיק אזי בא לו בקושי גדול. כי כ"א מקבל עשירות או בנים לפי המזל שלו. והמזל מקבל ההשפעה מהצדיק כי משם באים כל ההשפעות. וע"כ כשהוא רחוק מהצדיק, אזי המזל צריך לעשו"ת לו כוח גדול כדי לקבל ההשפעה מהצדיק מחמת שהוא רחוק ממנו, וע"כ נמצא בזה חילוקים רבים וכו' ע"ש באריכות.

ועתה אהובי חביבי הגע בעצמך, אילו הי' ח"ו ספק אחד מאלף של נדנוד אביזרייהו דעבודה זרה בזה שהולכים לצדיקים לבקש מהם שיתפללו עלינו. איד משה רבינו ע"ה ושמואל הנביא ע"ה קיבלו מהעם להתפלל בעבורם. הלא כה יאמרו אליהם. מה לכם בני אל חי כי תמרודו בה' ותוסיפו פשע על פשע כי תבקשו מאתנו להתפלל בעדכם. הלא כדבר הזה כעבודה זרה תועבת ה'. כי תעשוני ביניכם לבין קונכם. לכו אתם ותתפללו ותבקשו בעצמכם מאת ה' אלוקינו והוא רחום יכפר לכם, וכן כל אלו החכמים גדולי ישראל ונשיאיהם איך הלכו ושלחו למיוחד שבהם שיתפלל על צרכיהם בגשמיות וברוחניות, ואיך הם קיבלו זאת משולחיהם להתפלל עבורם, אלא הנראה

מכל זה שבוודאי כך הוא רצונו ית' שבכל שעת צורך נבוא להצדיק האמת לחלות פניו ולבקש מאתו שיעתיר בעדנו את השי"ת שיחננו לטובה בכל מה דצריך לנא, כי לא חששה התורה ולא חששו נביאינו ולא חששו חכמינו הקדושים שבאם יתחברו ויתדבקו בת"ח ויאמינו בדבריהם או כשיבקשו מהם שיתפללו עלינו, שישתלשל מזה לעשותם ולחשבם כאמצעים ח"ו בינינו לבין קונינו, כי ירדה התורה לסוף דעתם של בני ישראל עם קדוש עד סוף כל הדורות שלא יבואו עי"ז לשום מכשול עוון ח"ו לא מיניה ולא מקצתיה, ועל כן אדרבה ציותה לנו התורה וציוו אותנו נביאנו וחכמינו הק' להתדבק ולהתחבר בחכמים ובתלמידיהם בכל מיני חיבור ודיבוק, כי יודע השי"ת והודיע וגילה סודו לעבדיו הנביאים והחכמים שבזמן שישראל מתחברים ומתדבקים בחכמים ובתלמידיהם ומאמינים בדבריהם עי"ז דייקא באים לידי שמירת תורתו וקיום המצוות הק' והולכים בדרכיו ית' וכל מעשיהם עולים יפה כרצון אבינו שבשמים, ולהיפך ח"ו כשאינם דביקים בצדיקים אזי כל איש פונה לדרכו הרעה ושולחים התורה ומתרשלים בקיום מצוותיה הק' ובאים ח"ו לכפירה ומינות ולעבודת כו"ם כמ"ש (דברים ל"א כ"ט) כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון וסרתם מן הדרך אישר צויתי אתכם וגו', וכמ"ש (שופטים ב') ויעבדו העם את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים וגו' וכי הקים ה' להם שופטים והיה ה' עם השופט והושיעם מיד אויביהם כל ימי השופט והיה במות השופט ישובו והשחיתו מאבותם ללכת אחרי אלוהים אחרים לעבדם וגו', וכתיב (שמואל א' ז') וינהו כל בית ישראל אחרי ה' ופירש"י על ידי שמואל שהיה מחזר מעיר לעיר ושופטם ומוכיחם, וע"ע בספר יוסף תהילות הנ"ל בסי' נ"ג מ"ש עה"פ לראות היש משכיל דורש את אלוהים ע"ש, וכן ציותה לנו התורה וציוו אותנו נביאנו וחכמינו הקדושים שבשעת צער ודוחק נבוא להצדיק האמת לחלות פניו שיתפלל אל ה' עבורינו, כי זהו רצונו ית' כמ"ש חז"ל (יבמות דף ס"ד ע"א, חולין דף ס' ע"ב) שהקב"ה מתאווה לתפלתן של צדיקים, ועל כן משגר תפלה סדורה בפיהם כדי שייהנה מתפלתם, ויתעורר השפע לבוא בזה העולם למלאות לכאו"א כל משאלות לבו לטובה וכמבואר כ"ז באר היטב בדברי רבינו ז"ל בליקו"א סי' יו"ד בהתורה ואלה המשפטים הנ"ל באות ד' ע"ש. יט.

ועתה אהובי ברוך ה' כתר לי זעיר ואחוך, עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך, יראו כמה מאמרי חז"ל מאירים כספירים מזהירים אותנו מאד בכבוד התלמידי חכמים לאהבה אותם וליראה מהם ולחבבם בכל מיני חיבוב, כדאיתא בפסחים דף כ"ב ע"ב שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת

ה' אלה'יך תירא פירש וכו' עד שבא ר' עקיבא ודרש את ה' אלה'יך תירא לרבות תלמידי חכמים ופירש"י שיהא מורא רבך כמורא שמים, וע"ש בחידושי אגדות מהרש"א שכתב ששמעון העמסוני לא פירש כשהגיע לפסוק ואהבת את ה' אלוהיך הכתוב קודם כי זה היה פשוט גם בעיניו להשוות אהבת התלמידי חכמים לאהבת המקום וכו' ע"ש, עוד דרשו חז"ל בכתובות דף כ"ג ע"ב את הכתוב (תהלים ט"ו) ואת יראי ה' יכבד זה יהושפט מלך יהודה כשהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכיסאו ומחבקו מנשקו וקורא לו רבי רבי מרי מרי. והרמב"ם פסק כן בפ"ב מהלכות מלכים דין ה"א. אלא שיהושפט שהיה מלך היה עושה כך רק בצינעא ולא בפרהסיא כדי שתהא אימתו עליך, משא"כ הדיוט עושה כך גם בפרהסיא בבחי' (שה"ש ח') מי יתנך כאח לי וגו' אמצאך בחוץ אשקך וגו' וכמבואר בגמ' שם, וע"ש בגיליון הש"ס לרעק"א ז"ל שמביא בשם ילקוט מלכים ב' א' רמז רכ"ד דאיתא בתנא דבי אליהו מפני מה זכה אליהו שהחיה את המת לפי שעשה וכו' וכשהיה רואה בני אדם צדיקים היה מגפפן ומחבקן ומנשקן ע"כ, וגם יהושע בן נון זכה למלכות משום שהיה משרת את משה רבינו וחלק לו כבוד הרבה והיה משכים ומעריב בבית הועד של משה רבינו ע"ה ומסדר הספסלים ופורס את המחצלאות עבור הבאים ללמוד תורה מפיו כמבואר במדרש רבה פנחס פרשה כ"א סי' ט"ו ומובא גם בילקוט שמעוני פנחס רמז תשע"ו, ובעיני ראיתי צדיקי עולם גאוני הדור מחבבין בכל אלה לומדי ומחזיקי תורה, ועיין במדרש רבה שיר השירים פרשה א' סי' כ' ובית מדרשו של ר' אליעזר היה עשיוי כמין ריס ואבן אהת היתה שם והיתה מיוחדת לו לישיבה פעם אחת נכנס ר' יהושע התחיל מנשק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עלי'ה דומה לארון הברית.

והנה כל הדברים הללו אסורים בעבודה זרה כמבואר בש"ס סנהדרין דף ס' ע"ב במשנה וברמב"ם פ"ג מהלכות עכו"ם וחוקותיהם דין וא"ו, ואם ח"ו הדבר כדבריהם של אלו החכמים בעיניהם המונעים ונמנעים מללכת לצדיקים שיתפללו עליהם מחשש אביזרייהו דע"ז, למה לא ראו חז"ל שום צורך למיגדר מילתא ולהזהירינו מכל אלה פן ח"ו יבואו עי"ז לאביזרייהו דע"ז לחישבם או לעשותם עי"ז לאמצעים ח"ו וכדומה, אלא בוודאי שאין הדבר כדבריהם, כי האמת הוא שאין שום מקום לחשיוש שיצא שום מכשול ח"ו מכיבוד וחיבוב תלמידי חכמים העוסקים בתורה ובתפלה כחשיכה כאורה, אבל יצא מזה תועלת גדול ליראה את השם הנכבד והנורא, ובין תבין שהבל יפצה פיהם ורוח עועים נסך בקרבם והמה רק להרע ידעו ולהטיב לא ידעו כי טח מהשכיל לבותם,

ה' ברחמיו יצילנו ואת זרעינו וזרע זרעינו וזרע כל בית ישראל עם קדוש מהם ומהמונם ומהמהם ומפי כזבם.

כ"ף.

עוד זאת גרסינן בשבת דף יו"ד ע"א רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו יתבי בדינא וכו' תנא להו רב חייא בר רב מדפתי וכו' אלא לומר לך כל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף (גי' ר"ח כאילו סייע) להקב"ה במעשה בראשיית וכו' והביאה הרא"ש ז"ל שם בפסקיו סי' כ' ובטור חו"מ סי' א', עוד אמרו ז"ל במגילה דף י"ח ע"א וא"ר אחא א"ר אלעזר מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אלה'י ישראל וכו'. ובבראשית רבה פ' צ"ח סי' א' אקרא לאלה'ים זה יעקב (עיין שם בפי' עץ יוסף). עו"ש בסי' ד' ושמעו אל ישראל אביכם רי יודן ורי פנחס רי יודן אמר שמעו לאל ישראל אביכם, ור' פנחס אמך אל הוא ישראל אביכם מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות וכו' (שבזכותו נברא העולם ונעשיה שותף להקב"ה במעשה בראשית, עץ יוסף), עו"ש פרשה ע"ט סי' יו"ד ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אמר ר"ל ויקרא לו אל אלהי יישראל אמר אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים (שהצדיק מושל בסדר העולם לעשו"ת נסים ולבטל גזירות בתפלתו, עץ יוסף) ובויקרא רבה סרשה ל"ו סי' ד' רבי פנחס בשם ר' ראובן אמר הקב"ה לעולמי עולמי עולמי אומר לך מי בראך מי יצרך יעקב בוראך יעקב יצרך ככתוב בוראך יעקב ויוצרך ישראל. ועעו"ש גודל זכות הצדיקים. ובהקדמת הזוהר הקדוש דף ה' ע"א ולאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אלא עמי למיהוי שותפא עמי מה אנא במילולא דילי עבדית שמים וארץ כד"א בדבר ה' שמים נעשו. אוף הכי את. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכו', עו"ש בדף ט' ע"ב ובדף יו"ד ע"א, ואמרו ז"ל במכילתא בשלח ל"א כל המאמין ברועה ישראל כאילו מאמין במי שאמר והיה העולם, ובספרי בהעלתך אמרו ז"ל כל מי ששונא את הצדיקים כאילו שונא המקום, ובסנהדרין דף ק"י ע"א אמר רב חסדא כל החולק על רבו כחולק על השכינה ישנאמר בהצותם על ה', אמר ר' חמא ברבי חנינא כל העושה מריבה עם רבו כעושה עם שכינה שנאמר המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' א"ר חנינא בר פפא כל המתרעם על רבו כאילו מתרעם על השכינה שנאמר לא עלינו תלונותיכם כי על ה', אמר ר' אבהו כל המהרהר אחר רבו כאלו מהרהר אחר שכינה שנאמר וידבר העם באלה'ים ובמשה, ופסק כן הרמב"ם בפ"ה מהלכות תלמוד תורה דין א', ובקהלת רבתי פרשה ט' סי' כ"ו א"ר עזרי"ה ור' יונתן ב"ר חגי בש"ר יצחק בר מריון ללמדך שכל המעיז פניו בתלמידי חכמים וגדול הדור כאילו מעיז פניו במלך וכו' א"ר יודן כל המעיז

פניו במלך כאילו מעיז בניו בשכינה דכתיב (שמואל ב' כ') נשא ידו במלך בדוד במלך זה ממ"ה הקב"ה ואח"כ בדוד זה דוד מלך ישראל, וכן הוא עוד בב"ר פרשה צ"ד סי' ח' ע"ש, ובברכות דף ס"ד ע"א ואמר רבי אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה, הנה מבואר להדיא שחז"ל היו תמיד דורשים להשוות את התלמידי חכמים והצדיקים להשכינה הק' ולהקב"ה, ולא פחדו ולא חששו כלל פן יבואו עי"ז לטעות ולומר ח"ו שהתלמידי חכמים והצדיקים הם אלוהות בפני עצמן או אמצעים ח"ו וכדומה, והיינו משום שכן הוא האמת, כי הקב"ה חפץ ביקרותהון דצדיקיא האמתיים, וכשהם נתייפים ונתכבדים בעיני הדור ושמם נתגדל עי"ז נתגדל שם ה' וכמבואר בליקו"ת סי' ס"ז בהתורה בראשית לעיני כל ישראל ע"ש כל התורה, ואין לחשוש כלל שישתלשל מזה שום מחשבת פיגול ח"ו בלב שום בר ישראל, מכ"ע בלב צבור מישראל ומכ"יש וכ"ש בלב כלל ישראל עם קדוש לאלה'יו.

כא.

ודע והאמן כי בכלל מה שאחז"ל (סנהדרין דף ל"ח ע"ב) הראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו וכו', הוא גם מה שהראה השי"ת לאדה"ר כל דבר גדול וקטון שהיה ושיהיה בעולם שנה נפש שהם בחי' אדם מקום וזמן בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות וכו' עם כל אחד ואחד שבכל דור ודור עד סוף כל הדורות כל זמן שיתקיימו העולמות וכו' מה שאין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול לחשוב וכו'. ושאדם הראשון גזר על כל דבר ודבר פרט ופרט שכך וכך יהיו וכמו שכתוב (בראשית ב' ט') ויצר ה' אלה'ים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לדעת מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. ועיי"ש בפירוש הרמב"ן ז"ל. ואיתא בב"ר פרשה י"ז סי' ה' שהקב"ה אמר למלאכי השרת שחכמתו של אדם מרובה משלהם. הביא לפניהם את הבהמה ואת החיה ואת העוף א"ל זה מה שמו ולא היו יודעין, העבירן לפני אדם א"ל זה מה שמו, אמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל, ואתה מה שמך, א"ל אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה ואני מה שמי א"ל לך נאה להקראות אדני שאתה אדון לכל בריותיך. א"ר אחא אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדם הראשון וכו'. ושם בפסוק כ"ג לזאת יקרא אשה וגו', ורז"ל דרשו בברכות ל"א ע"א ובסוטה מ"ו ע"ב עה"פ בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתיישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לא נתישבה, ובזה תבין דברי מרן הגר"ח זיע"א מוולאז'ין כפי שנמסרו מפ"ק תלמידו המובהק הגאון הצדיק ר' יוסף זונדל זצ"ל מסלאנט, והובאו דבריו בספר "הצדיק ר' יוסף זונדל מסלאנט ורבותיו"

שחיבר הרב ר' אליעזר ריבלין ז"ל במכתב א' שיכתב הגריז"ס לבנו הרב ר' אריה ליב ז"ל וז"ל "סיפר לי הר' ר' צבי יאניווער ז"ל פעם א' נסע לווילנא עם אדמו"ר הגאון מוהר"ח דואלוזין וחתנו מ' מרדכי ור' צבי ז"ל, ובחצות היום עמדו לנוח במלון איזה שעה, ואמר הרב להם תדעו שאדם הראשון גזר עליהם שבזו הרגע נהיה כולנו בזו המלון, האריך באלה הדברים ותמהו לא על השגחה פרטית אלא על שאדה"ר גזר על זה, וכאשר ראה שתמהו הפסיק באמצע הדיבור וכו'".

והנה כפי הנראה שהיה רצונו לגלות יותר אך תמיהתם גרמה שהפסיק באמצע הדיבור ולא גילה יותר, ולולא דמיסתפינא הייתי קצת מגלה סודו מכיון שאצלינו ב"ה אינם דברים מתמיהים כלל וכלל אלא מושרש בדמינו. שזה מיסודות אמונתינו הק'. על כן ארשה לי לכתוב לך מה שנראה לפענ"ד המשך הדברים. עפ"י המבואר בחז"ל. שיש להאמין שעוד כמה וכמה צדיקים יחידי הדורות ידעו מכל זה. וכמבואר בפ' ויחי ובתרגום יונתן בן עוזיאל ובפירש"י ישם ובמדרש רבה פוק עיין ותשכח. ובשמות רבה פרשה ל"ב סי' ז' אמרו ז"ל וכן אתה מוצא שהראה הקב"ה ליעקב שרי כל מלכות ומלכות וכו' הראה לו כמה מלכים וכמה איפרכין וכמה שלטונין עומדים מכל מלכות ומלכות וכשם שהראה לו אותן עומדים כך הראה לו אותן נופלים וכו'. ושם בפרשה מ' סי' ב' קרא לו הקב"ה אמר לו משה וכו' ומה עשה הקב"ה הביא לו ספרו של אדה"ר והראה לו כל הדורות שהן עתידין לעמוד מבראשית עד תחיית המתים דור דור ומלכיו דור דור ומנהיגיו דור דור ונביאיו וכו'. ובויקרא רבה פרשה כ"ו סי' ז' בסופו אר"י דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקב"ה למשה דור רור ושופטיו דור דור ומלכיו דור דור וחכמיו דור דור ומנהיגיו דור דור ומשניו דור דור ושוטריו דור דור ופרנסיו דור דור וחומסיו דור דור וגזלניו דור דור ונביאיו והראהו שאול ובניו וכו'. ובבמדבר רבה פ' כ"ג סי' ה' מלמד שהראה הקב"ה למשה כל מה שהיה ועתיד להיות הראה לו מדן עומד שמשון וברק בן אבינועם מנפתלי. וכן כל דור ודור ודורשיו דור דור ושופטיו דור דור ומנהיגיו דור דור ופושעיו דור דור וצדיקיו וכו' מלמר שהראהו גיהנם וכו'. ובזוה"ק שלח דף קנ"ז ע"א וכתיב (דברים ל"ב) ויראהו ה' את כל הארץ ולא דא בלחודוי אלא כל אינון דזמינין למיקם בכל דרא ודרא כלהו אחזי ליה למשה וכו'.

ועיין עוד בספר אמרות טהורות להגאון שר התורה המקובל האלקי מרנא ורבנא מנחם עזריה זצוקללה"ה זיע"א מפאנו שכתב במאמר אם כל חי ח"ב סי' ה' וז"ל וזו היא למשה רבינו שלימות גדולה ששבה דעתו בעתידות בלתי מכרעת כמו שביארנו במקומו בדעת המקום. לפי שהשגתו בהם היתה בצפיית הדבר העתיד להיות נבחר. לא קדמה בו

אמירה ודיבור נבואיי כלל. אלא תמונת ה' יביט ירצה התמונה עצמה שהקב"ה רואה מכל הנמצאים זולתו וגם מן הדברים העתידים קודם היותם זכה משה להשיג אותה על בוריה וכו' ע"ש. עו"ש בסי' ג' כתב וז"ל אמנם כל הנבואות קדמו בסיני שכן אמרו חכמים אין נבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ויש מוסיפין בעל קומה וכו' ונוסף על כל התארים האלה בעינן נמי שיהיו כולם ממשה פירושו אם קדמה מסירתה מסיני למשה וממנו לשאר הנביאים אין ואי לא לא שאין נביא רשאי לחדש וכו'. עו"ש בסי' ד' כתב וז"ל שאין הדיבור שורה על שאר הנביאים אלא ע"י צנור הנבואה המושרש במשה ע"כ. ובוודאי שגם בחירי צדיקיא יחידי הדורות שאחרי משה רבינו ע"ה גם הם ידעו והשיגו כל זה. כמו התנא האלקי הרשב"י זיע"א וכו'. ואחריו רבינו האר"י הקדוש זיע"א וכו'. ואחריו רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א וכו'. ואחריו הצדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן אור האורות זיע"א וכו'. וכמבואר קצת מזה בספר עלים לתרופה במכתב ש"נ שכתב מוהרנ"ת זיע"א לתלמידיו הק' וז"ל כי כל ענינו הוא בחי' התחדשו"ת נפלא ונורא מאד מאד שיכול להרים ולחדש הנפשו"ת שירדו ונפלו מאלפים שנה וכמה גלגולים עברו עליהם וכו' ואני יודע ומאמין באמת שאדומו"ר יודע היטב בכלליות ובפרטיות כל מה שנעשה עם כל הנפשו"ת בכל דור ודור מיום ברוא אלהי"ם אדם על הארץ עד הנה ועד הסוף האחרון ויודע כל התיקונים של כל אחר ואחד וכל הידיעות האלו הם אצלו דבר קטן כי השיג השגות אלהות שא"א לתפוס במחשבה כלל כמ"ש לית מחשבא תפיסא בך כלל וכו' ע"כ. כי כל הצדיקים הק' האמיתיים ובפרט אלו יחידי הדורות בחירי צדיקיא שהם נקודת האמת שבין הצדיקים. עסקו כל ימי חייהם הק' במסירות נפש עצום ונפלא בתיקוני כל העולמות ובתיקוני כל הנשמות החיים והמתים בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות כידוע ומבואר בספרים הק'. ומשיח צדקינו שיבוא במהרה בימינו הוא יגמור כל התיקונים הק' בתכלית השלימות כי הוא יהיה כלול מכל הצדיקים האמיתיים ומכל בחירי צדיקיא שבכל הדורות וכמובא מזה בכל הספרים הק' ומבואר בדברי רבינו ז"ל בליקו"א סי' נ"ח בהתורה תלת נפקין מחד אות ב', ובליקו"ת סי' פ"ג בד"ה ע"י תיקון הברית וכו' ע"ש. והוא יודע כל הידיעות כולם אין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו כמבואר בשיחות הר"נ סי' צ"ג ע"ש. וכמבואר בספר הק' והנורא סיפורי מעשיות בהשיחות שנאמרו אחר סיפור המעשה מבערגיר ועני שמשיח יגיד לישראל כל מה שעבר על ישראל בכל יום ויום, על כל אחד ואחד מישראל בפרט עייש, וע"כ יהיה בכחו וידיו רב לו לתקן כל העולם כולו כמ"ש (ישעי'ה ב' ב') ונהרו

אליו כל הגוים, וכל יושבי תבל ושוכני ארץ כולם יקראו בשם ה' ומלאה הארץ דעה את ה' וימלא כבוד ה' את כל הארץ אמן ואמן.

כב.

ודע שזהו סוד בחי' היד. ומה שהיד שהיה מקודם אצל המלך נמצאת עכשיו אחרי שנעלם המלך ונתפזרו אנשיו וכו' אצל החכם. כמבואר בספר הק' הנ"ל בהמעשה של הבעל תפלה, דהנה מבואר שם שהיה אצל המלך תמונת יד עם ה' אצבעות ועם כל השרטוטין שיש על היד. וזאת היד היתה הלאנד קארט (היינו מפת העולם) של כל העולמות. וכל מה שהיה מן בריאת שמים וארץ עד הסוף ומה שיהיה אח"כ הכל היה מצוייר על אותו היד. כי היה מצוייר בשרטוטי היד ציור עמידת כל עולם ועולם עם כל פרטיו כמו שמצוייר על הלאנד קארט (כידוע לבקיאים בענין ציור מפת העולם שקורין לאנד קארט) והיה בהשרטוטין כמו אותיות כמו שבלאנד קארט כתובים אותיות אצל כל דבר ודבר כדי לידע מהו הדבר הזה. דהיינו לידע שכאן הוא עיר פלוני וכאן נהר פלוני וכיוצא. כמו כן ממש היה נרשם בשרטוטי היר הנ"ל כמו אותיות שהיו האותיות נרשמים אצל כל דבר שהיה נרשם על היד כדי לידע מהות הדבר. וגם פרטי כל המדינות ועיירות ונהרות וגשרים והרים ושאר דברים פרטיים הכל היה נרשם על היד בשרטוטין הנ"ל. ואצל כל דבר היו כתובים אותיות שזהו דבר פלוני וזה דבר פלוני. וגם כל בני אדם שהולכים בתוך המדינה וכל המאורעות שלהם הכל היה נרשם שם. והיה כתוב שם גם כל הדרכים ממרינה למדינה וממקום למקום וכו'. וכן היה נרשם בה הדרך מעולם לעולם. כי יש דרך ונתיב שעל ידו יכולין לעלות מארץ לשמים (כי א"א לעלות לשמים מחמת שאין יודעין הדרך ושם היה נרשם הדרך לעלות לשמים) והיה נרשם שם כל הדרכים שיש מעולם לעולם. כי אליהו עלה לשמים בדרך פלוני והיה כתוב שם אותו הדרך. ומשה רבינו עלה לשמים בדרך אחר והיה כתוב שם אותו הדרך ג"כ. וכן חנוך עלה לשמים בדרך אחר והיה כתוב שם גם אותו הדרך, וכן מעולם לעולם הכל היה נרשם בשרטוטי היד הנ"ל. גם היה נרשם על היד כל דבר ודבר כפי מה שהיה בעת בריאת העולם, וכפי ההוה שלו, וכפי מה ש'יהיה אח"כ, גם היה מצוייר שם הפיכת סדום כמו שהעיר נהפכת. וגם היה מצוייר שם ציור של סדום שיש לה אחר ההפיכה, כי היה נרשם על היד מה שהיה ומה שהוה ומה שיהיה וכו', ומאז שבא הרוח סערה גדולה שהיה בעולם ובלבל את כל העולם כולו והפך מים ליבשה ומיבשה לים וממדבר ישוב ומיישוב מדבר, וגם נכנס לתוך בית המלך וחטף את הולד של הבת מלכה וכו' ונתפזרו כולם המלך והמלכה וכו' וכל אנשי המלך. מאז נמצא היד אצל החכם וכו'. כג) דהנה

תמונת יד הנ"ל כוללת כל העולמות כולן וכי הנמצא ברן הרוחניים והגשמיים מראשן ועד תכליתן. וע"כ תראה שבכולם נאמר בהם בחי' יד. כי הנה בחי' האמונה שהיא יסוד התפלה והדביקות להשי"ת כמבואר בליקו"א סי' ז' בהתורה ואלה המשפטים המדברת מאמונה אות א' ועוד בכו"כ מקומות בדברי רבינו ז"ל. ויסוד כל התורה כולה כמ"ש (תהלים קי"ט) כל מצותיך אמונה וכמבואר בליקו"ת סי' י"ט, ויסוד כל הבריאה כולה כמ"ש (תהלים ל"ג) וכל מעשהו באמונה וכמבואר בליקו"א סי' ה' בחצוצרות אות ב', נאמר בה בחי' יד כמ"ש (שמות ט' ל"ה) כאשר דיבר ה' אות ב' ע"ש.

ובפרטיות, התפלה, נאמר בה בחי' יד כמ"ש (שמות ט' כ"ט) כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה' ותרגומו בצלו, וכתיב (שם י"ז י"ב) ויהי ידיו אמונה ותרגומו פרישן בצלו. התורה, נאמר בה בחי' יד כמ"ש (דברים ל"ד י"ב) ולכל היד החזקה וכפירש"י שם, (וכל המצוות והעבירות שבה (שזה בחינת דור דור וחכמיו וכו' וצדיקיו וכו' ופושעיו וכו' וגזלניו וכו') כולם תלויים בבחי' ידים וכמבואר בליקו"א סי' ס"ו בהתורה ויהי נא פי שנים ברוחך אלי אות ב' ע"ש.

ובפרטי פרטיות, מצוות צדקה שהיא כלל כל המצוות כולן שע"כ נקראת בשם מצוה סתם כידוע (עיין בספר הא"ב הנק' ספר המדות ח"ש אות צ' צרקה סי' י"ד ובמ"מ הרב ז"ל מטשעהרין) נאמר בה בחי' יד כמ"ש (דברים ט"ו ח') פתוח תפתח את ידך לו, וכן ג' העבירות החמורות שבתורה שהן עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, נאמר בהם בחי' יד, ע"ז דכתיב (שמות ל"ב ד') ויקח מידם ויצר אותו בחרט וגו' וכן תיקון הע"ז נאמר בה בחי' יד כמ"ש (בראשית ל"ה ר') ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם, וכמבואר בליקו"א בסי' כ"ב הנ"ל, ג"ע דכתיב (תהלים נ"ה כ"א) שלח ידיו בשלומיו חלל בריתו, ש"ד דצתיב (ישעיה א' ט"ו) ידיכם דמים מלאו וכפירש"י, גם גזל שהיא קשה מכולן נאמר בה בחי' יד כמ"ש (יונה ג' ח') וישובו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם, וכן כל העמל והכעס של הרשעים נאמר בהם בחי' יד כמ"ש (תהלים י' י"ד) כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך וגו' וכפירש"י. וכן כל העונשים שבאים על כל העבירות (שזה בחי' הראהו גיהנם) נאמר בהם בחי' יד כמ"ש (דברים ל"ב ל"ט. ישעי'ה מ"ג י"ג) ואין מידי מציל וכפירש"י. וכתיב (דברים ל"ב מ"א) ותאחז במשפט ידי וכפירש"י. וכתיב (ישעי' א' כ"ז) ואשיבה ידי עליך וכפירש"י. עוד (שם נ' י"א) מידי היתה זאת לכם. וכתיב (יחזקאל כ"א כ"ט) הזכרכם עונכם בהגלות פשעיכם להראות חטאתיכם בכל עלילותיכם בכף תתפשו. וכתיב (תהלים ק"ט כ"ז) וידעו כי ידך זאת וגו'. ולעומת זה שכר המצוות נאמר בהם בחי' יד כמ"ש (ישעי'ה נ"א ט"ז) ואשים דברי

בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ וגו' וכפירש"י שם. וכתיב (שם מ' י') וזרועו מושלה לו הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו.

כלליות הבריאה שהיא בחי' עולם שנה נפש בחי' אדם מקום וזמן נאמר בפרטיות אצל כל או"א מהם בחי' יד, עולם שהוא בחי' מקום דכתיב (ישעי'ה מ"ח י"ג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, וכן בפרטים שבה נאמר בכאו"א מהם בחי' יד, כמ"ש (שם מ"א) אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים אתן במדבר ארז שטה והדס ועץ אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדו למען יראו וידעו וישימו וישכילו יחדו כי יד ה' עשתה זאת, וזה בחי' יד הנאמר בבחי' דומם וצומח שבצבא הארץ, וכן נאמר בחי' יד בבחי' החי שבצבא הארץ כדכתיב (בראשית ט' ב') ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמוש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו, וכן כתיב (תהלים צ"ה ד') אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים וגו', וכתיב (שם קל"ט) אם אסק שמים וגו' ואציעה שאול וגו' אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים גם שם ידך תנחני וגו', זה בחי' כל הדרכים שמעיר לעיר וממדינה למדינה ושמעולם לעולם הנ"ל בהמעשה; שנה שהוא בחי' זמן נאמר בו בחי' יד דכתיב (תהלים ל"א ט"ז) בידך עתותי; נפש שהוא בחי' אדם נאמר בו בחי' יד דכתיב (שם קי"ט ע"ג) ידיך עשוני ויכוננוני, וכתיב (איוב י"ב י') אשר בידו נפש על חי ורוח כל בשר איש.פרנסה כתיב בה (תהלים קמ"ה ט"ז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, ברכות דכתיב (ויקרא ט' כ"ב) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וכמבואר בליקו"א סי' כ"ד בהתורה אמצעותא דעלמא אות ד' ע"ש. וכן השמחה והניגון שעל ידם זוכין להכניע את הרע שבכח המדמה (שהוא היצה"ר כמבואר שם בסי' כ"ה בהתורה אחוי לן מנא בסוף ההשמטות ע"ש) שבזה תלוי כל תיקון האדם ותיקון כל העולמות התלויים בו הוא בחי' יד כמבואר היטב שם בסי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זכרון אות וא"ו בד"ה ולהכניע וכו'. ושם הוא פקדונות הרוחות כמ"ש (תהלים ל"א ו') בידך אפקיד רוחי כמבואר שם. וכן תמצא עוד כמה וכמה פרטים הרבה מפרטי עולם שנה נפש שנאמר בהם בחי' יד לא יכילם הגליון. ועעו"ש בסי' ס"ו בהתורה ויהי נא פי שנים ברוחך אלי הנ"ל דברים נוראים ונפלאים וכו' בזה, ודיי בזה כעת.

כד.

וכל זה ויותר ממה שמבואר כאן מה שאין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול לחשוב וכו' הכל כלול בתמונת היד. וכל זה הראה הקב"ה לארם הראשון וכן ליעקב אבינו ע"ה ולמשה רבינו ע"ה. ולכל בחירי צדיקיא ולמשיח צדקינו שיבוא במהרה בימינו בבחי'

הראה הקב"ה לאדה"ר וכו' דור דור ודורשיו דור דור וכו' וכו' לכל אחד ואחד כפי כחו ומדריגתו. ולכן אצל כולם נזכר בחי' יד. באדה"ר ותשת עלי כפכה (תהלים קל"ט ה'). ביעקב מידי אביר יעקב (בראשית מ"ט כ"ד) וכתיב בו וידו אוחזת בעקב עשו (שם כ"ה כ"ו). במשה רבינו ושכתי כפי עליך (שמות ל"ג כ"ב) וכתיב (ישעיה ס"ג י"ב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו. והאותות והמופתים שעשה הם מבחי' יד שנאמר במטה (שמות י"ז ט') ומטה האלה'ים בידי. בנביאים כתיב וביד הנביאים אדמה (הושע י"ב י"א) פי' וביד היינו בבחי' יד הנ"ל אני מתדמה להם לנביאים בדמיונות ובחזיונות וכו' וכעין פירושו בליקו"א סי' מ"ד וכמו שביארנו במ"א בעזה"י, ובאליהו הנביא כתיב (מלכים א' י"ח מ"ו) ויד ה' היתה אל אליהו, ובמשיח צדקינו כתיב (ישעי'ה נ"ג י') וחפץ ה' בידו יצלח, וכתיב (חבקוק ג' ד') קרנים מידו לו וכמבואר פסוק זה על משיח צדקינו בליקו"ת סי' פ"ג בד"ה ע"י תיקון הברית וכו' ע"ש.

כה.

וכל זה מחמת חכמתם הנשגבה והעמוקה מאד כאו"א לפי בחינתו. כי אדה"ר חכמתו גדלה מחכמת מלאכי השרת כמבואר בחז"ל העתקנוהו לעיל בתחילת אות כ"א. ויעקב אבינו ע"ה נקרא כן על שם השכל והחכמה כמ"ש (בראשית כ"ז ל"ו) ויעקבני ותרגם אונקלוס וחכמני וכמבואר בליקו"א סי' א' בהתורה אשרי תמימי דרך ועוד בכו"כ מקומות בדברי רבינו ז"ל. ומשה רבינו ע"ה נקרא איש חכם וכמבואר שם בסי' ד' בהתורה אנכי ה' אלהי'ך אות ז'. וכן נקראים כל צדיקי אמת הכלולים בו וכמבואר שם ומדרשת ר' פנחס בר חמא בבבא בתרא דף קט"ז ע"א ע"ש. וכן מצינו להדיא באהרן הכהן קדוש ה' כמבואר בזוה"ק קרח דף קע"ז ע"ש, שזהו בחי' מה שהיד וכו' נמצא אצל החכם.

כ"ף וא"ו.

ומה שבאדה"ר ובמשה רבינו ע"ה כתוב לשון כ"ף שהוא שני יודי"ן בחי' שני ידים. וכן גבי יעקב אבינו ע"ה כתוב מידי לשון רבים בחי' שני ידים. מה שאין כן בשאר כל הנביאים לא כתוב אלא בלשון יחיד וביד הנביאים אדמה. דע והאמן כי סוד תמונת יד הנ"ל שהיה אצל המלך הוא שם הק' הוי"ה ב"ה שהוא מקור וחיות כל העולמות כולן מראשית האצילות עד סוף נקודת המרכז שבעולם העשי'ה וכו'. בסוד יד ה' (שמות ט' ג') ובסוד (במדבר י"ב ח') ותמונת ה' יביט. כי י"ד הוא שם הוי"ה ב"ה פשוטו ומילואו יו"ד אותיות וד' אותיות כמבואר בליקו"א סי' מ"י ע"ש בלשון גאון עוזינו מוהרנ"ת זיע"א. וע"כ היד הנ"ל הוא בחי' ה-י-ה ה-ו-ה ו-י-ה-י-ה כמבואר בהמעשה הנ"ל שזהו בחי' שם

הוי"ה ב"ה שמורה בחי' ה-י-ה ה-ו-ה וי-ה-י-ה. וכל אחד ואחד מהצדיקים והחכמים האמיתיים היה מסתכל בבחי' היד הנ"ל היינו בבחי' שם הק' הוי"ה ב"ה המחיה את כל העולמות כולן וכו' וכאו"א מהם כפי בחי' עוצם קדושתו וחכמתו השיג בו מה שהשיג לפי כחו ומדריגתו.

כז) והנה הגם שכל אחד ואחד מהצריקים והחכמים האמיתיים ביחוד היתה השגתו שונה לגמרי מהשגת חבירו כי אין שני בני אדם שוין וכמבואר בליקו"א סי' כ"ה בהתורה אחוי לן מנא אות ג', אמנם בדרך כלל אדה"ר ויעקב אבינו ע"ה ומשה רבינו ע"ה כלולים בבחי' ומדריגה אחת מכיון שהשגתם בשם הוי"ה ב"ה היו קרובים זה לזה, וכמבואר הקדמה זו בדברי הרב ז"ל מטשעהרין בספרו פרפראות לחכמה על התורה אל תדין את חבירך וכו' שבליקו"א סי' קל"ו ע"ש, ושאר כל הנביאים שבאה נבואתם אליהם רק אמצעות משה רבינו ע"ה וכמבואר בדברינו לעיל באות כ"א ע"ש והיתה השגתם קרובים זה לזה הם נכללים בבחי' ומדריגה אחרת לחוד.

כי הנה מבואר בהמעשה הנ"ל שהיד הי"ה נמצא אצל המלך, ואזי היו אנשי המלך מסתכלים ביד עצמה והמלך הראה לכל אחד ואחד הדרך שמשם יקבל ויחדש כחו וכו' ואחרי שנתפזרו אנשי המלך ע"י הרוח סערה היה היד נמצא אצל החכם, אבל מכיון שמאז נעלם המלך וכו' ונתפזרו אנשי המלך כנ"ל מאז הוא אינו רוצה להסתכל כלל בתוך היד כי היא שייכה רק אל המלך רק שחקק תבנית היד על אבן כדי שישתמש בזה קצת לצורך ענינו אבל בהיד אינו מסתכל כלל ע"ש, נמצא שיש שני בחינות הסתכלות בהיד, בחי' א' קודם שלטון הרוח סערה שאז היה ההסתכלות בהיד עצמה כשהיה אצל המלך, בחי' ב' אחר שלטון הרוח סערה שאז ההסתכלות איננה בהיד עצמו אלא בתבנית היד כפי שהיא חקוקה על אבן.והנה אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה קודם החטא כשהי'ה בגן עדן אז הי'ה הסתכלותו והשגתו בהיד שהוא בחי' שם הוי"ה ב"ה באופן נשגב ונעלה מאד בבחי' ההסתכלות בהיד כשהיתה אצל המלך עצמו שזה בחי' חכמה עילאה בסור כתנות אור באל"ף, אבל אחר שנתעורר הרוח סערה ובלבל העולם שזה בחי' דיבורי הלשון הרע שדיבר הנחש (עיין היטב בליקו"א סי' ל"ח בהתורה מרכבות פרעה וחילו אות ב' ותבין קצת בעזה"י) שעי"ז נתבלבל בחי' המדמה ונתערב טוב ורע כמבואר שם בסי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זכרון אות ה', ואדם הראשון נכשל בחטאו ועי"ז נתגרש מהגן עדן ונמשכה הזוהמא בעולם וקומתו נתמעטה ונגזר עליו מיתה לדורות, שזה בחי' מה שע"י הרוח סערה נעלם המלך וכו' ונתפזרו אנשי המלך וכו', אז לא היה בחי' הסתכלותו והשגתו בהיד שהוא שם הוי"ה ב"ה אלא באופן כשתבנית היד חקוקה

על אבן בבחי' כתנות עור בעי"ן, שהיא בחי' חכמה תתאה וכמבואר בזוה"ק ואתחנן דף רס"א ע"ב ע"ש, וזהו מה שנאמר אצלו בחי' כ"ף שהוא בחי' שני יודי"ן בחי' ב' ידים, כי אצלו היו ההסתכלות וההשגה בהיד שהוא שם הוי"ה ב"ה בב' בחינות, היינו בחי' קודם החטא ובחי' אחר החטא, ומאז לא ניתנה לו לאדם רשו"ת שיהיה הסתכלותו בשם הוי"ה ב"ה כמקודם, בסוד (בראשית ג' ר') ויתחבא האדם וגו' מפני ה' אלהים שהוא סוד עוה"ב (שהוא בבחי' קודם הבריאה שהי"ה אז אחדות גמור בין שם הוי"ה ב"ה ושם אלקים) כמבואר בליקו"א סי' ד' בהתורה אנכי עו"ש בסי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זכרון אות א' ע"ש. והיה העולם שמם עד שהשי"ת העיר ממזרח צדק אבותינו הקדושים ובעיקר בחיר שבאבות הוא יעקב אבינו ע"ה. והוא זכה להסתכל ולהתבונן ביותר בשם הוי"ה ב"ה. והגיעה השגתו בו ית' בבחי' ההסתכלות בהיד עצמו כמו שהיתה אצל המלך (אם כי לא היתה השגתו ממש באותה בחי' של הסתכלותו של אדה"ר קודם החטא). בסוד צורתו שחקוקה בכסא הכבוד כסא דייקא בחי' במכוסה ממך (חגיגה י"ג עייא), ובסוד מה שארז"ל (בבא מציעא דף פ"ד ע"א) שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון (ומזה תשכיל ותבין מרחוק עד היכו מגיעים עוצם גדולות ומעלות האמוראים הק' הנז' בגמ' שם וכו', כי כל תיבה ותיבה מדברי חז"ל הק' מנויים וספורים והם עמוסים וכמוסים סודות עליונים נפלאים ועצומים מאד, וד"ל).

ומשה רבינו ע"ה השיג ביותר, כי בחי' השגת יעקב אבינו ע"ה לגבי השגתו היתה בבחי' וארא וכו' ושמי הוי"ה לא נודעתי (שמות ו' ג'), ולא זו בלבד מה שהוא לבד השיג בזה אלא גם עסק עם כלל ישראל להביאם למדריגה זו. כי עסק עמהם להעלותם מכור הברזל שהוא זוהמת וטומאת מצרים. וטהרם וקידשם וקירבם מאד להשי"ת עד שנזדככו לגמרי מזוהמת הנחש. וכל ישראל זכו בשעת מתן תורה לבחי' מדריגת אדה"ר קודם החטא שלא היה שייך בהם שום בחי' מיתה כלל. ועל כן הוריד אז לוחות הראשונות שהיו מעשה השי"ת בעצמו כמ"ש (שמות ל"ב ט"ז) והלוחות מעשה אלהי'ם המה והמכתב מכתב אלהי'ם הוא חרות על הלוחות. ולא הי' לבחי' מיתה שום מקום אחיזה בהם כלל וכמו שדרז"ל (שמות רבה פרשה מ"א ט') מהו חרות וכו' רבי נחמיה אומר חירות ממלאך המות (והובא בילקוט שמעוני רמז שצ"א) כמו שיהיה לעתיד לבוא. שזהו בחי' ההסתכלות וההשגה בבחי' שזם הוי"ה ב"ה בבחי' ההסתכלות בהיד כשהיה אצל המלך קודם שהיה הרוח סערה. אבל ע"י פגם דיבוריהם הרעים של הערב רב והמכשפים בני בלעם הרשע ימ"ש נתעורר שוב הרוח סערה בעולם וחטא ישראל ונשתברו הלוחות הראשונות ושוב נמשך בעולם הזוהמא והמיתה. שזה בחי' מה שנעלם מהם המלך וכו'

ואנשי המלך נתפזרו. ורק אחרי ב' פעמים ארבעים יום שהשתטה והתנפל משה בתפלה ובפיוס והוריד שוב לישראל הלוחות שניות. אבל הם היו לוחות אבני"ם כמ"ש (שמות ל"ד א') שבהם יש אחיזה לבחי' מיתה וכמובן בזוה"ק יתרו דף צ"ג ע"ב ע"יש היטב. שזהו בחי' ההסתכלות וההשגה בבחי' שם הוי"ה ב"ה באופן ההסתכלות בתבנית היד כפי שהיא חקוקה על אב"ן. נמצא שאדה"ר ויעקב אבינו ע"ה ומשה רבינו ע"ה הם בבחי' אחת שזכו להסתכל בשם הוי"ה ב"ה שהוא בחי' ההסתכלות בהי"ד בב' בחינות. וע"כ נאמר בכולם לשון המורה ב' יודי"ן בחי' ב' ידים. ומאז אין רשו"ת להסתכל בבחי' שם הוי"ה ב"ה אלא בבחי' ההסתכלות בתבנית היד לבד כפי שהיא חקוקה על אבן. שזהו בחינות ומדריגות שאר כל הנביאים. ועל כן בהם נאמר בחי' י"ד אחת לבד וכנ"ל.

כח.

וזהו החילוק בין נבואת משה רבינו ע"ה שהיה באספקלריא המאירה לבין נבואת שאר כל הנביאים שהיו באספקלריא שאינה מאירה, וכמו שאחז"ל בספרי ומובא בפירש"י בפרשת מטות עה"פ זה הדבר משה נתנבא בכה אמר ה' וכו' והנביאים נתנבאו בכה אמר ה' מוסיף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר, היינו כנ"ל כי משה רבינו ע"ה היה הסתכלותו והשגתו בבחי' שם הוי"ה ב"ה גם בבחי' ההסתכלות בהיד עצמו כשהיה אצל המלך שזה בחי' אספקלריא המאירה בחי' זה הדבר זה ממש היינו בהיד עצמו, מה שאין כן שאר הנביאים שלא נתנבאו אלא בכה אמר ה' היינו שלא הגיעו בהסתכלותם והשגתם בשם הוי"ה ב"ה אלא בבחי' ההסתכלות בתבנית היד כפי שהיא חקוקה על אבן, שהיא רק כמו היד, אבל לא בהיד עצמו, וזהו לשון כה שהוא כמו, שזה בחי' אספקלריא שאינה מאירה.

כט.

ועל כן איז נביא רשאי לחדש דבר מעתה (שבת ק"ד ע"א) כי בחי' ההתחדשו"ת תלויה רק בבחי' ההסתכלות בהיד עצמו ולא בבחי' ההסתכלות בתבנית היד כשהיא חקוקה על אבן. שזהו מה שאמר הבעל תפלה להאנשים (היינו אנשי המדינה של עשירות שנתעו כ"כ בתאוות ממון, ואולי יש לומר שלכן סיפר זאת הבעל תקלה להם דייקא בכדי שיבינו מכל זה כמה החטא של תאוות ממון גורם שבאו עי"ז לעבודה זרה כמ"ש (הושע ב' י') וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל. שזה גרם העלמת המלך וכו' ופיזור אנשי המלך, ואולי יתעוררו בתשובה) כי היינו עולים כ"א וא' למקומ"ו לחד"ש כחו וכו' ומאז נתפזרנו כולנו וכו' אין אנו יכולים עוד לעלות כל אחד וא' למקומו לחדש כחו וע"כ לעתיד לבוא שיתתקנו העולמות וישובו לקדמותן לסדרן ולצביונן האמתי ויחזרו

להיות כבראשונה (וכמובן בסיפורי מעשיות בהמעשה מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו בסופו שבאו כל הדברים שבכסא וכו' על סדרם כראוי וכו') אז תחזור ותשוב גם בחי' ההתחדשו"ת למקומה הראשון, וזהו סוד מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה פרשה י"ג ג') א"ר אבין בר כהנא אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא חדוש (ישעי'ה נ"א) תורה מאתי תצא, חידו"ש דייקא מאת"י דייקא, כי אז לעת"ל תחזור הרשו"ת להסתכל בהי"ד עצמו שהוא בחי' ההסתכלות בשם הוי"ה ב"ה כאדה"ר קורם החטא כמ"ש (ישעי'ה כ"ה ט') ואמר ביום ההוא וגו' ז"ה הוי"ה (בחי' ז"ה הדבר) קוינו לו וכשארז"ל (תענית ל"א) אמר עולא ביראה א"ר אלעזר וכו' וכל אחר ואחד מראה באצבע"ו וכו'. למ"ד) וזהו מה שאמרו חז"ל אורייתא שמא דקוב"ה (זוה"ק יתרו דף צ' ע"ב. משפטים דף קכ"ד ע"א ועוד כו"כ פעמים). כי התורה הק' היא בחי' תבנית היד שהוא בחי' שם הוי"ה ב"ה בבחי' יו"ד אותיות וד' אותיות. כי ד' אותיות הוי"ה פשוט מורה בחי' התורה כשהיתה אצלו ית' שעשועים יום יום בד' בחינות כמ"ש הוי"ה ב"ה שהוא בחי' הי"ד וכנ"ל, וזהו מה שהלוחות שהם בחי' היד בחי' שם הוי"ה ב"ה כנ"ל היו כתובים באצב"ע אלהי"ם (שמות ל"א י"ח) וכמ"ש (שם ל"ב ט"ז) והלוחות מעשה אלהי"ם וגו' והמכתב מכתב אלהי"ם, וזהו סוד הכתוב ולכל היד החזקה (דברים ל"ד י"ב) הנאמר על הלוחות וכפירש"י כנ"ל, כי הלוחות הם בחי' אחדות שם הוי"ה ושם אלהי"ם בחי' ה' י"ד, והבן מאד, וזהו מ"ש רבינו ז"ל בליקו"א סי' ס"ה בהתורה ויאמר בועז אל רות אות ד' בד"ה וזה עתיד וכו' שאצבע זה בחי' התורה ע"ש (ואולי זה סוד המנהג בכמה קהלות קדושו"ת מישראל מה שנוהגין להראות בספר התורה בשעת קריאת התורה בחפץ הנקרא י"ד), וזהו סוד חמש"ה חומשי תורה, וי"ד פסוקים שבעשרת הדברות.

לג.

וזהו סוד מה שפתח השי"ת עשרת הדברות ואמר אנכי ה' אלהי'ך (שמות כ' ב', דברים ה' ו') ה' אלהי"ך דייקא, כי הלוחות שהם עשרת הדברות הוא סוד יחוד שם הוי"ה ושם אלהי"ם שזה בחי' אנכי ה' אלהי"ך כמבואר בדברי רבינו שם בס' ד' בהתורה אנכי עייש היטב ועל כן רק על ידי לימוד התורה הק' וקיום מצוותי"ה הק' יוחזרו ויתתקנו כל ישראל עם קדוש ויוכללו עם כל העולמות התלויים בהם במקורם ושרשם העליון כמו קודם הבריאה בבחי' אב ובן כחדא המבואר שם בסי' נ"א בהתורה אמר רבי עקיבא שזהו סוד עוה"ב שהוא בחי' יחוד הוי"ה ב"ה ושם אלהי"ם כמבואר שם בהתורה אנכי הנ"ל ובסי' נ"ד בהתורה ויהי מקץ זכרון אות א' ע"ש,ואז יעביר ה' את רוח הטומאה (שהוא רוח סערה הנ"ל, שבלבל את העולם וכו') מן הארץ ויבולע המות לנצח ותתבטל

השכחה וישתלט ויתגבר אור הזכרון, כי אז תתפשט התורה מלבושין דילה דהשתא ותתלבש בלבושין דנהירין ותהיה בבחי' לוחות הראשונות שלא שייך בהם שום בחי' מיתה כלל וכנ"ל. ושום בחי' שכחה כלל כשרז"ל (עירובין נ"ד ע"א) אלמלא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. וזהו אורייתא שמא דקוב"ה. שמא שלים ודאי דהוא יחוד הוי"ה אלהי"ם ע"י לימוד וקיום מצוות תורתינו הק' כראוי.

לד.

מכל זה נוכל להציץ כמן החרכים להתבונן ולהבין קצת פחות מטפה מן הים הגדול עוצם גדולות נוראות נשגבות קדושו"ת הצדיקי יסודי עולם יחידי הדורות אישר זכו לעמוד בכל מיני נסיונות קשים ומרים שבעולם שעברו עליהם. ויגעו וטרחו בעבודת השי"ת כבן העובד אותו ביגיעות וטירחות ומסירות נפש עצום שאין בכח אנושי לסבול כזאת כלל. וברוב חכמתם ה'עצומה והנוראה עסקו בעבודתו ית' בפשיטות ובתמימות גמור כגמול עלי אמו. עד שזכו גם בחייהם הק' ומכל שכן אחרי הסתלקותם הק' להתבטל ולהכלל באור אין סוף ב"ה. אשר שם אין שום שינוי רצון כלל ואין חילוק כלל בין מדת הרחמים למדת הדין אלא יחוד גמור ושלם של הוי"ה אלה'ים. בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו. ושעל כן ניתן להם רשו"ת לחפש בגנזיא דמלכא, ונגלו לפניהם כל רזי עולם ותעלומות חכמה וסתרי כל חלקי תורתינו הק' עד שיש מהם שהשיגו את כל התורה כולה וכו' בבחי' התחדשו"ת של משה רבינו ע"ה בעת שקיבל הלוחות הראשונות וכו' כמבואר כ"ז בש"ס ובמדרשים ובזוה"ק וכו' ובכתבי האריז"ל ובכל הספרים הק' ובפרט בספרי תלמידי רבינו הבעש"ט זיע"א ובפרט בספרי אדומו"ר הננמ"ח זיע"א ובספרי תלמידיו וכו' הק' זיע"א. וכל אחד ואחד מהצדיקי יסודי עולם יחידי הדורות המשיך בזמנו בעולם בחי' לימוד וקיום מצוות תורתינו הק' בבחי' התחדשו"ת חדש לגמרי (עיין ספר חיי מוהר"ן בחלק גדולת השגתו סי' ל"ט) היינו מה שכאו"א תיקן ויסד כמה תקנות חדשו"ת ועשה כמה גדרים וסייגים חדשים משמרת למשמרת תורתינו הק' וגילו כמה עצות נפלאות חדשו"ת בכדי שעל ידם נוכל לבוא לקיום תרי"ג עטין דאורייתא ודרבנן וכו'. והכל ברשו"ת ורצון קוב"ה ושכינתיה כפי מה שהשיגו ברוח קדשם בהיאך אנפין ניעול קדם מלכא. ומהו ואיזהו נחת רוח רצונו ית' לקבל מזה העולם כפי העבודה השייך לתיקון אותן הדורות וכו'. ובוודאי שכל עיקר קיום העולמות היו אז כפי מה שקיימו ישראל עם קדוש מצוות תורתינו הק' עפ"י דרכי התגלות עצותיהם הק' וכו'. כי עצם התגלותם בזה העולם הוא דבר ה' המתגלה ביד עבדיו הנאמנים בבחי' רמזים שיש בים החכמה בבחי' נטיתי ידי (משלי א') וכפירש"י וכמבואר בליקו"ת סי' ז' בהתורה כי

מרחמם ינהגם אות יו"ד בד"ה ומה שמתגלה וכו' המרמזים לישראל עם קדוש באיזה אופן עבודת ה' רצונו ית' כעת, ועל כן כל בחי' עבודת השי"ת רצויה כשהיא נעשית עפ"י התגלות דרכי עצותיהם הק' החדשים דייקא כמבואר בחיי מוהר"ן חלק מעלת המתקרבים אליו סי' נ"ט ע"ש. ובאופן אחר איננה לרצון לפני ה' כמבואר בשיחות הר"נ סי' קי"א ע"ש. ולא המון עם בית ישראל בלבד אלא גם הצדיקים הגדולים שבהם בהכרח שיקיימו כל מצוות תורתינו הק' ויתנהגו עפ"י התגלות דרכי עצותיו הק' של הצדיק יסוד עולם יחיד הדור כמבואר בכו"כ מקומות בדברי רבינו ז"ל ומרומז ג"כ בסיפורי מעשיות בהמעשה הנורא מהז' בעטליר'ש בהמעשה של היום השני מהבעטליר החרש שאמר להם לבני אותה המדינה של עשירות שהלכו לתקן את המדינה פלונית שהי' להם גן וכו' ונאבד שם הגנני וכו' "הלא אתם צריכים אלי" (איר באדארפט זעך צו מיר)"כי אתם לא תוכלו לילך לשם להושיע להם" (ווארון איר קענט זעך ניט גיין אהין און זאלט זיי העלפין) וכו' ע"ש כל סיפור המעשה ותבין כל דברינו בעזה"י.

לה.

וזהו מה שכתב אדומו"ר הקדוש והנורא הננמ"ח זיע"א במכתב כללי לאנ"ש "ושמרו תורת משה עבד ה' כאשר למדתי אתכם", ובזה רימז לנו שנדע מה נעבוד את ה' בתורה ותפלה וקיום מצוותיו הק' עפ"י דרכי עצותיו הק' שגילה לעם סגולה מחדש המתחדשים לבקרים ומכניסים בנו אמונתינו הק' ומקרבים אותנו לאבינו שבשמים כרצונו ית' בחשק וחיות חדש, כי עכשיו בדורותינו אלה עד ביאת משיח צדקינו הוא זה וזה הוא הצדיק יסוד עולם היחיד שבדור כמבואר במכתב שכתב מוהר"נ זצ"ל מטולטשין להר"י מיכלי זצ"ל נכד מוהרנ"ת זיע"א בשנת תר"ל וז"ל "וכבר מונח כלל בידינו אשר כעת הוא הצדיק שבדור אדומו"ר זצוק"ל" ע"כ, כי הוא ז"ל לא הניח דבר גדול ודבר קטן מתורת משה רבינו ע"ה כמבואר בשיחות הר"נ סי' קע"ו שעוד קודם ארץ ישראל אמר "איני יכול לישן מחמת שקודם השינה באים ועומדים לפני כל הששים רבוא אותיות של התורה" ע"ש. ומה גם אחרי היותו בארץ ישראל. ומה גם בסוף ימי חייו הקדושים ומה גם ביום האחרון ומה גם בשעה האחרונה ומה גם ברגע האחרון של ימי חייו הק' בעלמא הדין וכמבואר שם בסי' קע"ד ועוד בכו"כ מקומות בספרינו הקדושים. ומה גם לאחר הסתלקותו הק' שעולה בכל רגע ורגע במעלות יותר עליונות וגבוהות שאין יודע מהם אלא היודע תעלומות יוצר הכל. והוא איזן וחיקר ודרש כל התורה כולה בכל הפנים שלה כי זכה להשיג כל מה שאפשר לילוד אשה להשיג בזה העולם בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו בבחי' התחדשו"ת חדש נפלא ונורא מאד מאד וכו' כמו שאמר

הוא ז"ל בעצמו להרב הקדוש המגיד מטירהאוויצע מוהר"ר יקותיאל זצוק"ל חידוש כמוני עדיין לא הי'ה בעולם כמבואר בחיי מוהר"ן בחלק גדולת השגתו סי' ז'. ואמר לא מיבעיא דיבור שאינו יוצא מפי בלי התחדשו"ת אלא אפילו הבל אינו יוצא מפי בלי התחדשו"ת (שם בחלק מעלות תורתו וספריו הקדושים סי' מ"ה) היינו שרבינו הגדול והקדוש זכה להמשיך בזה העולם בחי' התחדשו"ת כזאת שעדיין לא הי'ה בעולם אם כי התחדשו"ת הזאת הוא המשך ומחובר לשרשרת ההתחדשויות שהמשיכו בעולם צדיקי יסודי עולם יחידי הדורות שקדמו לו וכמבואר שם בחלק גדולת השגתו סי' כ"ד וז"ל אמר התפללו עלי שאשוב לבריאותי ואוליך אתכם בדרך חדש שלא הי'ה מעולם אעפ"י שהוא בדרך הישן אעפי"כ הוא חדש לגמרי ע"כ. והוא תיקן תיקונים הרבה אין חקר ובפרט תיקון הכללי שהוא תיקון הברית העולה על כולנה. ועל כן עכשיו א"א להתקרב להש"י באמת אלא ע"י התגלות דרכי עצותיו הקדושים החדשים גם ישנים וכמבואר שם בחלק מעלת המתקרבים אליו סי' צ' (עפ"י הכלל אשר בידינו שמסר לנו מו"ר עט"ר רוח אפינו הגאון החסיד האמיתי כקש"ת הרב רא"ש כ"ל זיע"א שכל מה שאמר אדומו"ר למוהרנ"ת הוא בשביל כלל ישראל עם קדוש). כי כל עצותיו הק' הם כלליות גרול מאד הכוללים תיקון כל ישראל עם קדוש מקטן ועד גדול בכל מקום ובכל זמן עם כל העולמות כולן התלויים בהם. כי הוא יודע שורש נשמות כל ישראל עם קדוש בשרשם העליון ועד סוף השתלשלותם ואיך הם עומדים בכל עת ורגע וכו' ורואה מעשה כולם וכו' ויודע כל השייך לתיקוניהם בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות וכו' וכמבואר שם בסי' פ"ב ע"ש היטב. ובזה נבין קצת ער כמה צדקו ונאמנו דברי גאון עוזינו הק' מוהרנ"ת זיע"א במכתבו לאנ"ש אשר העתקנוהו לעיל באות כ"א ע"ש היטב. ומעתה עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שזיכנו והודיענו נפלאות נוראות חיוב ההתקשרות וההתקרבות לרבינו הקדוש הננמ"ח זיע"א ואנו תפלה לה' אלקינו תמיד לא נחשה שלא נכלם מתקוותינו ולא נבוש מסברינו להתקרב אליו ית' כראוי בתורה ותפלה ומעש"ט עפ"י התגלות דרכי עצותיו ולימודיו הק' המבוארים בספריו הק' ובספרי תלמידיו וכו' הק' זיע"א. וישים חלקינו בגורלו כרצונו ית' ויתּ' עד ביאת ינון.

לו.

היוצא מדברינו שמצוות עשה מן התורה להתדבק ולהתחבר בחכמים ובתלמידיהם בכל מיני חיבור ודיבוק. ולעשו"ת להם ולהספיק להם כל צרכיהם בכבוד מתוך אהבה ויראה, כמו שעושין צרכי מקום. ושנאמין באמונה שלימה בזכותם וכח תורתם ותפלתם. ולהיות מבקשים מהם שיתפללו להשי"ת עבורינו שיצווה צור חסדו עלינו וייטב עמנו תמיד

בגשמיות וברוחניות. עוד זאת נכון הדבר מעם האלהי'ם שראוי שנאמין באמונה שלימה שכל צרכינו נעשים בזכות הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שכבר נפטרו מעלמא הדין לחיי העולם הבא. ובזכות תפלותיהם שהם מתפללים עלינו, כמ"ש (תהלים ט"ז) טובתי בל עליך לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם ופירש"י טובות שאתה עושה לי לא עליך הם לגמלני כי לא בצדקתי אתה מטיב לי אלא בשביל הקדושים אשר המה קבורים בארץ וכו' האדירים אשר כל חפצי בם וכל צרכי נעשים בשבילם ע"כ. ובזוה"ק אחרי דף ע' ע"ב אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין, גופא דילהון קדישא, נפשא דילהון קדישא, רוחא דילהון קדישא, נשמתא דילהון קדש קדשים וכו', ותאנא ברזא דרזין בגו רזין דספרא דשלמה מלכא. האי קרא דכתיב (קהלת ד') ושבח אני את המתים שכבר מתו. כיון דכתיב ושבח אני את המתים אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בהאי עלמא בפולחנא דמאריהון. ותמן כתיב ג' מדורין עבד קוב"ה לצדיקיא חד לנפשאן דאינון צדיקיא. דלא אסתלקו מהאי עלמא ושכיחין בהאי עלמא. וכד איצטריך עלמא רחמין ואינון חיין יתבין בצערא אינון מצלי צלותא עלייהו ואזלין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון. ומתערין ועאלין לגן עדן דארעא. דתמן רוחיהון דצדיקיא מתלבישין בעטרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזירה וקב"ה עביד רעותא דילהון וחס על עלמא לאגנא על חייא, והאי אקרי נפש ודא לא אסתלקא (ס"א אשתצי) מהאי עלמא ושכיחא בהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא וכו', ותאנא בשעתא דאיצטריך עלמא רחמי ואינון צדיקיא זכאין, ההוא נפש דאשתכחא בעלמא לאגנא על עלמא, נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח, ורוח סליק ואתעטר ומודע לנשמה ונשמה לקודשא בריך הוא, וכדין חס קודשא בריך הוא על עלמא, כדין נחתא מעילא לתתא נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא וכו' ע"ש, ובמדרש רבה שמות פרשה מ"ד א' זכור לאברהם פתח ר' תנחומא בר אבא (תהלים פ') גפן ממצרים תסיע למה נמשלו ישראל לגפן וכו' מה הגפן היא חיה ונשענת על עצים מתים כך ישראל הם חיים וקיימים ונשענין על המתים אלו האבות וכו'.

ועל אחת כמה וכמה כשזוכין לבוא על קבריהם הקדושים ללמוד שם ולהתפלל שם ולשפוך שיחנו לפני השי"ת שם, שבוודאי נתעוררים מאד עי"ז להמליץ טוב ולבקש ולהתפלל עבורינו וכמעשה דרבי מני בריה דרבי יונה (תענית כ"ג ע"ב) שנשתטח על קבר אביו ואמר לו אבא אבא הני מצערו לי וכו' עד דקבילו עלייהו דלא קא מצערי ליה, וגרסינן בסוטה דף י"ד ע"א (לפי גירסת הב"ח) ואמר ר' חמא ב"ר חנינא מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד ביהמ"ק

ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם שמא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבכיה ויתחננו למשה ויאמרו לו משה רבינו עמוד בתפלה בעדינו ועומד משה ומבטל את הגזירה מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם וכו' ע"ש. עוד שם דף ל"ד ע"ב ויעלו בנגב ויבא עד חברון (במדבר י"ג כ"ד) ויבואו מיבעי ליה אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים יהושע כבר ביקש משה עליו רחמים וכו'. ועיין במס' יבמות דף קכ"ב ע"א ברש"י ד"ה תלתא ריגלי וכו' ובתשובת הגאונים מצאתי כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומרי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם ע"כ. ובסנהדרין מ"ז ע"ב קבריה דרב הוו שקלי מיניה עפרא לאישתא בת יומא ופירש"י והן מתרפאין באותו עפר. ועיין בספר המדות ח"א אות ה' הריון סי' ב' סגולה להריון שתשא אצלה עץ קטן מגג שעל קבר הצדיק וכו' ועיין במ"מ הרב ז"ל מטשעהרין. ועעו"ש באות מ' מפלת סי' ב' שזה סגולה גם למפלת נפלים שתשא אצלה חתיכת עץ מקבר הצדיק ע"ש, ובזוה"ק אחרי דף ע' ע"ב ובשעתא דאצטריך עלמ'א רחמי וחייא אזלי ומודעי להו לנפשייהו דצדיקיא ובכאן על קברייהו וכו' כדין אתערין נפשייהו דצריקיא ומתכנפי ואזלין ושאטין לדמיכי חברון ומודיעי להו צערי דעלמא, וכלהו עאלין בההוא פתחא דג"ע ומודיעי לרוח, ואינון רוחין דמתעטרין בג"ע מלאכי עילאין אזלי בינייהו וכלהו מודיעין לנשמה ונשמה אודעי לקב"ה וכלהו בעאן רחמי על חיין וחס קב"ה על עלמא בגיניהון וכו' א"ר חייא תוהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למתיא בר אנן, אמר ר' אבא צערא מודעא להו אוריתא מודעא להו דהא בשעתא דלית מאן דידע בהאי אפקי אוריתא סמוך לקברי וכו' רבי יוסי אמר וכו' כלהו מזדווגי למבעי רחמין על עלמא. תאנא אמר רבי יהודה וכו' רבי חזקי"ה ורבי ייסא וכו' יתבי סמיך לבי קברי וכו' ואנא וחבראי אקדימנא לגבי דמיכי חברון וכו' עד דחד סבא דהוה בינייהו אזל ואייתי ספרא דרב המנונא סבא וכדין אתער רבי אלעזר ברבי שמעון דהוה קביר עמנא ואזל ובעא בגן עדן עלייהו ואתסי עלמא וכו' קמו רבי חזקי"ה ורבי ייסא ואזלו אמרי ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא. עלמא לא מתקיימא אלא בגינהון דמתייא. אמר רבי ייסא בשעתא דאצטריך עלמא למטרא אמאי אזלינן לגביהון דמיתיא והא כתיב (דברים י"ח) ודורש אל המתים ואסור. אמר לי"ה וכו' ודורש אל המתים אל המתים דייקא. דאינון חייבי עלמא דאינון מעמין עכו"ם דאשתכחו תדיר מתים, אבל ישראל דאינון זכאי קשוט שלמה קרא עלייהו ושבח אני את המתים שכבר מתו בזמנא אחרא ולא

השתא שכבר מתו והשתא אינון חיין וכו' ועל דא תנינן צדיקא אף על גב דאתפטר מהאי עלמא לא אסתלק ולא אתאביד בכלהו עלמין דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר אחיוי דבחיוי אשתכח בהאי עלמא בלחודוי ולבתר אשתכח בתלת עלמין וכו'. דזכאה חולקהון דצדיקיא דכלא אתקשר דא בדא נפש ברוח ורוח בנשמה ונשמה בקב"ה אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים וכו' תניא אמר להו רבי שמעון לחברייא וכו' אמר לי'ה רבי יוסי צדיקיא מגינין על עלמא בחייהון ובמיתתהון יותר מחייהוי הדא הוא דכתיב (ישעי'ה ל"ז) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. ואלו בחיוהי לא כתיב. אמר ר' יהודה מאי שנא הכא דכתיב למעני ולמען דוד עבדי דשקיל האי לגבי האי. אלא בגין דדוד זכה לאתקשרא ברתיכא קרישא דאבהתא ובג"כ כלא חד בריך הוא לעלם ולעלמי עלמייא ע"כ.

ועיין במרש שוחר טוב משלי ט' דאמר לי'ה אליהו לר"י הגרסי שאין טומאה בצדיקים ולא בתלמידיהם ע"ש.

וברש"י פ' ויחי עה"פ ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל וגו' בדרך וגו' ואקברה שם, ולא הולכתיה אפילו לבית לחם וכו' שעל פי הדיבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן והיו עוברים דרך שם יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים וכו' והקב"ה משיבה יש שכר וגו' ושבו בנים לגבולם, ובדרשו"ת הר"נ בדרוש השמיני הנ"ל באות ח"י ס"ק כ"ב כתב וז"ל ולא בחייהן בלבד כי גם אחרי מותם מקומות קברותיהן ראויים להמצא השפע שם בצד מן הצדדים כי עצמותיהם אשר כבר היו כלים לחול עליהם השפע האלה'י עדיין נשאר בהם מן המעלה והכבוד שיספיק לכיוצא בזה ומפני זה אמרו רז"ל (סוטה י"ד) שראוי להשתטח על קברי הצדיקים ולהתפלל שם כי התפלה במקום ההוא תהיה רצויה יותר להמצא שם גופות אשר חל עליהם כבר השפע האלה'י ואין זה מן התימה וכו' ע"ש מש"ש עוד באריכות, והגאון הקדוש מאור הגולה המקובל האלקי מוהר"ן שפירא זיע"א בספרו מגלה עמוקות פרשת בשלח כתב וז"ל וכמו שבמצרים הפרנסה באה מיוסף (בראשית מ"ז) ויכלכל יוסף וגו' כי הוא נקרא (מלכים א' ד') כלכל, ועתה בא משה ויקח עצמות יוסף (שזה בחי' קבר הצדיק וכמבואר בליקו"א סי' רי"א בצירוף מ"ש בספר חיי מוהר"ן בחלק שיחות השייכים להתורות סי' נ"ט ע"ש היטב. וע"ע בליקוטי הלכות ח' או"ח הלכות בציעת הפת אות ל"ו שכתב כן להדיא. עו"ש באות מ"ז ע"ש) ומכחו אכלו המן וניתן להם השבת וכו' ע"כ. ועיין בספר המרות ח"א אות צ' צדיק סי' קע"ג שכתב וז"ל על ידי השתטחות על קברי הצדיקים הקב"ה עושה לו טובות אע"פ שאינו ראוי לכך. ובשיחות הר"נ סי' קנ"ו

ואמר אז אבל אצל הצדיק אין צריכים לחשוש על זה שמא אינו שם. כי מיתת הצדיק הוא רק כמו מי שיוצא מחדר לחדר אחר והמשיל אז לבתו על עצמו כמו שאני עתה בחדר זה ואח"כ אני יוצא מחדר זה ונכנס לחדר הב' וסוגר הדלת אחרי, אם את תבואי אצל הדלת ותצעקי אבי אבי וכו' האם לא אשמע דבריך וכו' ע"ש באריכות. ועיין עוד ממעלת ההליכה וההשתטחות על קברי צדיקים וממעלת התפלה והשיחה בינו לבין קונו שם, דברים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים, בליקוטי הלכות ח' או"ח הלכות בציעת הפת הלכה ה' מאות למ"ד עד אות ל"ו, עוייש בהלכות ברכת הפירות הלכה ד' אות י"ג, עו"יש בהלכות ברכת הריח הלכה ג' אות ט', עו"ש בהלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות מ"ז מ"ח פ' פ"א, עו"ש בח' חו"מ הלכות גביות חוב מהלקוחות והל' אפותיקי הלכה ה' אות י"ד, וע"ע ברוב ההלכות המובאות בקונטרס אמרות טהורות מכ"ק מו"ר עט"ר וכו' הרב רא"ש כ"ל זיע"א הנ"ל, ואם כי בהם מובא שהעיקר הוא בימי ר"ה הק' אבל בוודאי שגם בכל ימות השנה נעשים כל הפעולות מעין זה וכמובן בההלכות גופא שם. והרב האלקי הגאון הקדוש מרא ררזין וכו' מוהר"ר שלמה עליאשאוו זצוק"ל מביא בספרו חלק ד' בשם הגר"א זי"ע אשר בזמן הזה הש'ראת השכינה אצל קברי הצדיקים. הובא בקונטרס "תולדות הגאון הקדוש מחבר ספרי לשם שבו ואחלמה" עמוד כ"ב. ולפי עדות המחבר מחותנו הרה"ג הצדיק המפורסם לשבח ולתהלה בכל קצוי ארץ וכו' מוהר"ר ארי'ה (שליט"א) [זצ"ל] לוין שמע זאת גם מפיו הק'. ועעו"ש בעמוד י"ט כתב בזה"ל "אמר לי אמרו חז"ל דאגה בלב איש ישיחנה ואמרו חז"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם. אמנם לא כ"כ בנקל למצוא לפני מי להשיח וגם אינו מצוי בכל עת ע"כ על כל צרה שלא תבוא ישפוך שיחו לפני הקב"ה המצוי בכל עת ועונה וקרוב הוא לכל אשר יקראוהו באמת" וע"ש שמובן ומבואר שכוונתו ז"ל היה על קברי הצדיקים ששם השראת שכינתו ית' ע"ש. ודבריו הק' האלו מכוונים מאד לדברי גאון עוזינו מוהרנ"ת זיע"א בליקוטי הלכות ח' או"ח הלכות תפלת המנחה הלכה ו' אות ז' שכתב ומחמת שאין שכיח עתה צדיק כזה שיהי'ה גדול במעלה כזה ע"כ צריכים לילך וליסע על קברי הצדיקים המופלגים במעלה שזכו לזה וכו' ע"ש באריכות, וע"ע בליקוטי תפלות ח"א תפלה ד' בד"ה רבש"ע ה' אלהי'ם וכו' וע"ע בליקו"א סי' י"ד בהתורה להמשיך שלום אות י"א בביאור הכתוב טוב ה' לכל וכו' ע"ש.

לז.

ודע כי אילו זכינו והיו הצדיקים הקרושים אשר בארץ המה נתגלים לנו היו מוציאים אותנו ידי חובתינו בכל המצוות שמחויב בדבר יכול להוציא את חבירו המחוייב באותו

דבר כמבואר בש"ס כתובות דף ק"ג ע"א במעשה דרבינו הקדוש שהיה בא לביתו כל בי שמשי לאחר פטירתו וכתב שם בגליון הש"ס לרבינו עקיבא איגר זצ"ל בשם ספר חסידים והיה נראה בבגדי חמודות שהיה לובש בשבת ופוטר את רבים בקידוש היום וכו' כי צדיקים חיים ופוטרים בקידוש ע"ש.

לח) ודע עוד אשר חביבים צדיקים לפני המקום ב"ה כ"כ שאפילו ע"י הזכרת שמם הקדוש לבד נתעורר רצון אצל השי"ת למלא משאלות לבו של המזכיר שמם הקדוש, כמבואר בש"ס ע"ז דף י"ח שאמר רבי מאיר להשומר אימא אלהא דמאיר עניני ומתצלת, ועיין בספר אמרות טהורות להרמ"ע ז"ל מפאנו במאמר חקור דין ח"א פרק כ"ו הביאו גם הגאון רעק"א ז"ל בגליון הש"ס שם, ואפילו לפירוש המהרש"א ז"ל בחידושי אגדות שהכוונה היא אלהא דמאיר לארץ ולדרים עליה וכו', היינו משום דיוקא דאין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים בחייהם, אבל לאחר פטירתם שפיר דמי, ועוד שעיקר דיוקו הוא מה שר"מ ייחד שמו של הקב"ה על עצמו בחייו ואמר אלהא דמאיר, אבל אם הי'ה אומר להשומר שיאמר זכותא דמאיר יגן עלי שפיר דמי אפילו בחייו (אגב למדנו מדבריו שהגם שהשומר לא נתכוין לומר אלהא דמאיר לארץ ולדרים עליה וכו' אלא נתכוין באמירתו פשוט אלהא דרבי מאיר ג"כ שפיר דמי מכיון שהשומר בשעת אמירתו סמך א"ע ואמר כך על פי דעת וציווי רבי מאיר שלמדו לומר כך, ובכוונת רבי מאיר היה פירושו אלהא דמאיר לארץ ולדרים עלי'ה וכו' דיי בכך).

ט"ל) ולא עוד אלא אפילו כשמזכירים את המקום שם חלקת מחוקק ספון נתעורר זכות הצדיקים אשר קבורים שם כמבואר במס' תמיד פרק ג' משנה ב' מתיא בן שמואל אומר האיר כל פני המזרח עד שהוא בחברון והוא אומר הין, ופירש רבינו עובדי'ה ז"ל מברטנורא וכדי להזכיר זכות האבות הקבורים בחברון אומרים כן. והביאו הב"ח ז"ל בהגהותיו ע"ש. וע"ע בתוספות יו"ט סנהדרין פ"א משנה ב' בד"ה בשלשה מתחילין וכו' בסופה.

והנה מבואר מזה שקודם שהתחילו העבודה בבית המקדש היו מזכירים זכות אבות שבחברון. בכרי שבזכותם תעלה העבודה לרצון לפני ה', וכן מצינו לענין התפלה שיש להזכיר קורם התפלה שמותיהם של אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב ע"ה הקבורים בחברון. ולהתפלל להש"י שבזכותם תעלה ותתקבל תפלתינו לרצון לפניו ית' ויעשה בקשתינו. כמבואר בהקדמת הזוהר הק' דף י"א ע"א וז"ל ת"ח עיטא לבר נש כד איהו סליק על ערסי'ה בעי לקבלא עלי'ה מלכותא דלעילא בלבא שלים וכו' ובצפרא קם מערסי'ה בעי לברכא למארי'ה ולמיעל לביתי'ה וכו' ויסב עיטא מאינון אבהן קדישין

דכתיב ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך הכי אוקמוה לא לבעי לי'ה לבר נש לאעלא לבי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה. הה"ד ואני ברוב חסדך אבוא ביתך דא אברהם, אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק, ביראתך דא יעקב ובעי לאכללא לון ברישא ובתר כן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותי'ה כדין כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ע"כ, ועיין בשער הגלגולים (הוא שער השמיני מהשמונה שערים שחיבר רבינו מוהרח"ו זיע"א כפי מה שקיבל מרבינו האר"י זיע"א) ברף ס"ג ע"א (דפוס ירושלים שנת תער"ב) שכתב וז"ל וזהו הסדר הקצר שציוני מורי ז"ל וכו' תמיד אחשוב להדבק בנפש מורי ז"ל קודם כל תפלה אתדבק בר' עקיבא ז"ל בהזכירי שמו י' פעמים רצופים וכו' ע"כ. ובשער הכוונות (הוא שער ששי מהשמונה שערים הנ"ל) בתחלתו כתב וז"ל קורם שיסדר האדם תפלתו בבית הכנסת מפרשת העקידה ואילך צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשו"ת פרי, ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה ביחד צריך כ"א וא' לכלול עצמו כאילו הוא אבר אחד מן החברים שלו, ובפרט אם יש לאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר את חברו בבחינת הנשמה וכו' וכן בכל